

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปทุมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2

ปริญญาพันธ์
ของ
สิริมณี กิตติราช

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปทุมวัย
พฤษภาคม 2552

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปทุมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2

ปริญญาพันธ์
ของ
สิริมณี กิตติราช

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปทุมวัย

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2

บทคัดย่อ
ของ
สิริมณี กิติราช

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2552

สิริมณี กิติราช. (2552). การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อสำรวจการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยและศึกษาศักยภาพในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยโดยจำแนกตาม อายุ ระดับชั้นที่สอน ระดับการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 60 คน ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยการสุ่มเลือกโรงเรียน จากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test สำหรับ independent samples

ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย ครูจัดกิจกรรมดังนี้

1.1 ประเภทของกิจกรรมที่ครูจัดเป็นอันดับแรก คือ วาดภาพระบายสี รองลงมาคือ ปั้น และเล่นกับสี ตามลำดับ

1.2 สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มากที่สุด สื่อวัสดุที่จัดซื้อ คือ ดินสอดำ สีผสมอาหาร และกระดาษสี ตามลำดับ สื่อที่เป็นวัสดุเหลือใช้ คือ กล่องกระดาษ หลอดกาแฟ และกล่องยาสีฟัน ตามลำดับ สื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ คือ ใบไม้ ทราย และก้านกล้วย ตามลำดับ

1.3 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กชอบทำมากที่สุด พบว่า การวาดภาพคนที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ การวาดภาพสัตว์ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ปลา งู ไก่ และนก ตามลำดับ การวาดภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ต้นไม้ ภูเขา ดอกไม้ และรถยนต์ ตามลำดับ การวาดภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ส้ม แดงโม แอปเปิล และมะละกอ ตามลำดับ งานปั้น ในการปั้นรูปคนนั้นเด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้ชาย ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ รูปสัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ งู ช้าง ไก่ ปลา และเต่า ตามลำดับ รูปธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบปั้น คือ รถยนต์ ต้นไม้ ดอกไม้ บ้าน และภูเขา ตามลำดับ รูปผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ ถั่ว ส้ม แครอท กล้วย ตามลำดับ การประดิษฐ์ที่เด็กชอบมากที่สุด คือ การประดิษฐ์หุ่นยนต์ โมบายล์ บ้าน บัตรอวยพร และรถยนต์ ตามลำดับ

2. การศึกษาทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวมและทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยเป็นอันดับแรก คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน และควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก รองลงมาคือ สื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเมื่อนำทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยมาเปรียบเทียบโดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน มีทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่ามีทัศนะไม่แตกต่างกัน

CREATIVE ART ACTIVITIES OF PRESCHOOL TEACHERS IN THE SCHOOLS
UNDER UDONTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

AN ABSTRACT
BY
SIRIMANEE KITIRACH

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinvirot University

May 2009

Sirimanee Kitirach. (2009). *Creative Art Activities of Preschool Teachers In The Schools Under Udonthani Educational Service Area Office 2*. Master Thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinvirot University. Advisor Committee: Dr. Pattana Chatpong, Asst.Prof.Jiraporn Boonsong.

This research aimed at exploring the creative art activities of preschool teachers, studying and comparing their opinions about those activities classified into the following aspects : ages, levels of teaching and levels of education. The subjects used in this study were 60 preschool teachers teaching at level 1 and 2 in the schools under Udonthani Educational Service Area Office 2 for the 2nd semester of academic year 2008 through multi - stage sampling. The instrument used to collect the data was the questionnaire developed by the researcher. The data were statistically analyzed through Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test (independent samples).

The results showed that

1. The creative art activities of preschool teachers were classified into the following aspects.

1.1) The most-set-activity were drawings-paintings, molding and play-with-color respectively.

1.2) The most used materials in creative art activities were

a) The most popular materials were black pencil, food coloring and color papers respectively.

b) The most used waste-materials were paper box, straw and toothpaste box respectively.

c) The most used natural materials were leaves, sand and banana stem respectively.

1.3 The creative art activities children like to do most were

a) The portraits children like to draw most were girls, women, boys and old men respectively.

b) The animals children like to draw most were fish, snakes, chickens and birds respectively.

c) The natural and surrounding things children like to draw most were trees, mountains, flowers and cars respectively.

d) The vegetables and fruits children like to draw most were oranges, watermelons, apples and papayas respectively.

e) The human children that like to mold most were girls, men, women, boys and old men respectively.

f) The animals children like to mold most were snakes, elephants, chickens, fish and turtles respectively.

g) The natural and surrounding things children like to mold most were cars, trees, flowers, houses and mountains respectively.

h) The vegetables and fruits children like to mold most were beans, oranges, carrots and bananas respectively.

i) The craft children like to do most were robots, mobiles, houses, cards and cars respectively.

2. The study of opinions about the creative art activities of preschool teachers indicated that the preschool teachers possessed strong agreement on the creative art activities in overall and in every each activity. It was indicated that as the most-agreed issues the creative art activities should be organized as one of the daily activities, and materials and equipments should be carefully chosen according to the children safety. Moreover, those things should be classified according to the difficulties and appropriateness for children' ages. Finally, the comparison of opinion about the creative art activities of preschool teachers classified into the following aspects : ages, levels of education and levels of teaching classes indicated no difference.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ เรื่อง การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์วราภรณ์ นาคะศิริ อาจารย์ปิยะอร ตั้งตรงจิตร อาจารย์ศรีแก้ว ศรีหรั่ง อาจารย์สุรียนต์ อินทร์อุดม และอาจารย์มารศรี บุษดี ที่กรุณาพิจารณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชล่ำ อรรถธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 และอาจารย์เดชา บัณฑิตวโร ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งในการทดลอง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูปฐมวัยทุกท่านที่ในความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจุลจักร คุณแม่หนูแดง กิติราช คุณชาติรี ศิริชาติวาปี รวมทั้งน้องสาวน้องชายที่คอยเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาที่ดียิ่ง และยังคงคอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอโน้มบูชาในพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัย

สิริมณี กิติราช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของกิจกรรมศิลปะ.....	6
ความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ.....	7
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.....	9
พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย.....	11
กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	13
ประเภทของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	15
หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	18
บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	55
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	55
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	55
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	56
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	67
ภาคผนวก ก.....	68
ภาคผนวก ข.....	71
ประวัติผู้วิจัย.....	83

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	35
2 ร้อยละของกิจกรรมที่ครูปฐมวัยจัดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	35
3 สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยจัดซื้อจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	36
4 สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุเหลือใช้จำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	37
5 สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุธรรมชาติจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	37
6 ภาพคนที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	38
7 ภาพสัตว์ที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	38
8 ภาพธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดจำแนกตาม ประเภทและอันดับที่.....	39
9 ภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	40
10 งานปั้นคนที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	40
11 งานปั้นสัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	41
12 งานปั้นเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด จำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	41
13 งานปั้นผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	42
14 การประดิษฐ์ที่เด็กชอบประดิษฐ์มากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่.....	43
15 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม.....	44
16 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูอายุ 25 - 35 ปี.....	46
17 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูอายุ 35 ปีขึ้นไป.....	47
18 การเปรียบเทียบทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามอายุ.....	48
19 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่จบการศึกษา ระดับอนุปริญญา.....	48
20 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี.....	50
21 การเปรียบเทียบทักษะของครู โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	51
22 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่สอนระดับ ชั้นอนุบาลปีที่ 1.....	51

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่สอนระดับ ชั้นอนุบาลปีที่ 2.....	52
24 การเปรียบเทียบทักษะของครู โดยจำแนกตามระดับชั้นที่สอน.....	54

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....

5

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า “เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เพราะเด็กในปัจจุบันคือผู้ที่ จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ และมีส่วนร่วมในการดำรงอยู่ของสังคม ซึ่งประชากรที่มีคุณภาพนั้นต้อง ได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531: 10) เพราะตั้งแต่เด็กแรก เกิดจนถึง 5 ปี เป็นช่วงอายุที่มีศักยภาพการพัฒนาการสูง ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้อง ตามหลักจิตวิทยา และหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่เหมาะสม ว่าควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่หลากหลาย จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย เพราะสื่อ ต่างๆ จะเป็นตัวนำความรู้ไปสู่เด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ตามจุดประสงค์แต่เนื่องจากเด็กวัย 2-6 ปี เป็นช่วง ที่มีความเปลี่ยนแปลงในส่วนของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการ ทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาอย่างรวดเร็ว จึงควร ได้รับการจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยซึ่ง พีระพงษ์ กุลพิศาล (2545: 35) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยได้อย่างครบถ้วน เพราะกระบวนการทำงานศิลปะจะเริ่มจาก การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นประสบการณ์การบูรณาการ ความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกันย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่ง ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก เป็นอย่างมากเป็นการช่วยพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้โดยตรงเพราะประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ เด็กจะต้องคิด สืบเสาะตรวจสอบสร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับวัสดุเป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ จริง และมีประสบการณ์ตรงให้เด็กเรียนรู้โดยให้โอกาสเด็กในการเล่น สืบเสาะ ทดลอง มีโอกาสเลือก ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535: 67) ได้อธิบายถึง กิจกรรมสร้างสรรค์ ว่า เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเป็น อย่างยิ่ง กิจกรรมสร้างสรรค์จึงไม่เป็นเพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ-ตา และการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ที่อาจมีเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งทาง ความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนรู้ เขียน อ่าน อย่างสร้างสรรค์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (2542: 106) กล่าวถึง คุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ว่า กิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ทางด้านกล้ามเนื้อมือซึ่งจะช่วยให้มือของเด็กพร้อมที่จะจับดินสอเขียนหนังสือได้ เมื่อไปเรียน ชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะมี

โอกาสทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักปรับตัวที่จะทำงานด้วยกัน และส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสนองความสนใจความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี เบญจมา แสงมลิ (2545: 62-63) กล่าวเพิ่มเติมว่า กิจกรรมศิลปะสามารถส่งเสริมการเจริญเติบโตทางด้านสังคม ขณะเด็กเลือกกิจกรรมที่พอใจและรวมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามความสนใจในการร่วมทำกิจกรรมศิลปะ เด็กจะรู้จักการแบ่งปันเครื่องมือเครื่องใช้ ความคิดเห็น การตัดสินใจ และการให้การยอมรับ นอกจากนี้ยังเรียนรู้สิทธิความเป็นเจ้าของ ข้อคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ การเป็นผู้นำผู้ตาม การร่วมมือกัน การควบคุมตนเอง และส่งเสริมความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา เด็กจะคิดประดิษฐ์สิ่งของและปรับปรุงวิธีที่เคยใช้ให้ใหม่ขึ้น โดยเริ่มจากการทำงานจนซึมซาบในวิธีการทำ เด็กเรียนรู้คำพูดที่เหมาะสมเพื่อพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำให้ผู้อื่นเข้าใจ ความคิดรวบยอดพัฒนาขึ้นเมื่อเด็กสำรวจคุณลักษณะของวัสดุและเรียนรู้คำใหม่ ๆ วัสดุมีมากเท่าไรก็ยิ่งส่งเสริมความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะแสดงออกมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อเด็กเรียนรู้การแก้ปัญหาตั้งแต่่ง่ายๆ จนถึงปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น ความสามารถเชิงสร้างสรรค์ก็จะเจริญเติบโตตามกัน อีกทั้งยังส่งเสริมความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย การประสานสัมพันธ์ทางมือและตา ในขณะที่เด็กใช้มือละเลงสี วาดรูประบายสี การเล่นดิน การประดิษฐ์กิจกรรมเหล่านี้ส่งเสริมการควบคุมกล้ามเนื้อ ซึ่งจะนำไปใช้ในการเขียนลายมือ การเลือกทรง การเลือกสี และพิจารณาขนาดของเด็กต่อไป

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่สนองตอบกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาโดยละเลยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542: 2) และสถานศึกษาจำนวนมากไม่น้อยที่ไม่ได้จัดบริการเพื่อเตรียมความพร้อมทุกด้านแก่เด็กอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่ยังมุ่งที่จะเร่งให้เด็กเรียนหนังสือ (คณะ อนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กอายุ 0 - 5 ปี, 2535: 13) ให้เด็กนั่งอยู่กับที่ทั้งวัน จัดหลักสูตรที่ตายตัว เร่งสอนอ่าน เขียน ไม่ให้อิสระในการแสดงออก ห้ามเด็กพูดให้แห้งๆ ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ทางด้านวิชาการมากกว่าการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้น การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งกิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรจัดให้กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมตามความสนใจโดยเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กมีโอกาสสังเกต สำรวจ ฝึกฝนการคิดตามจินตนาการ สร้างสรรค์ผลงานและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี พร้อมทั้งยังช่วยให้กล้ามเนื้อและสายตาสัมพันธ์กัน ส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การใช้สื่อ อุปกรณ์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 2 ว่าได้ดำเนินการหรือไม่ อย่างไร การศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางให้กับครูปฐมวัยในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กให้มีประสิทธิภาพขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสำรวจการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยและศึกษาทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยโดยจำแนกตามอายุ ระดับชั้นที่สอน ระดับการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครู ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านประเภทของกิจกรรมศิลปะ และการใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วย 6 อำเภอ จำนวน 191 โรงเรียน ดังนี้

1. อำเภอกุมภวาปี	73	โรงเรียน
2. อำเภอโนนสะอาด	30	โรงเรียน
3. อำเภอศรีธาตุ	30	โรงเรียน
4. อำเภอวังสามหมอ	25	โรงเรียน
5. อำเภอหนองแสง	17	โรงเรียน
6. อำเภอประจักษ์ศิลปาคม	16	โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำการเลือกโรงเรียนจากจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ทั้ง 6 อำเภอ จับฉลากเลือกโรงเรียนอำเภอละ 5 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเลือกครูโรงเรียนละ 2 คน ซึ่งจะได้ครูปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. ระดับชั้นที่สอน

ตัวแปรตาม

1. การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
 - 1.2 การใช้สื่อและอุปกรณ์
 - 1.3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด
 - 1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ
2. ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ศิลปะเป็นสื่อในการสร้างสิ่งที่จะเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้เด็กได้เลือกและลงมือปฏิบัติและทำงานด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรมที่เหมาะสม ในด้านประเภทของกิจกรรมศิลปะ สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม และการสังเกตความชอบของเด็กว่าเด็กชอบทำศิลปะอะไร รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม
 - 2.1 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ หมายถึง ชนิดของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่จัดให้เด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและทำงานด้วยตนเอง เป็นประจำ ได้แก่ กิจกรรมวาดภาพระบายสี ฉีกปะ ปั้นพิมพ์ภาพ พับ งานประดิษฐ์ ร้อย สาน เป็นต้น
 - 2.2 สื่อและอุปกรณ์หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบ่งได้เป็นวัสดุธรรมชาติ วัสดุเหลือใช้ และวัสดุที่หาได้ง่ายราคาถูก หาได้ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่
 - 2.3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด หมายถึง ศิลปะที่ได้รับความสนใจจากเด็กหลายคน เด็กมีความต้องการอยากทำศิลปะนั้นบ่อยๆ อยากทำเป็นประจำทุกวัน
 - 2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ หมายถึง ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านต่าง ๆ
3. ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดเห็นของครูปฐมวัยในด้านการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

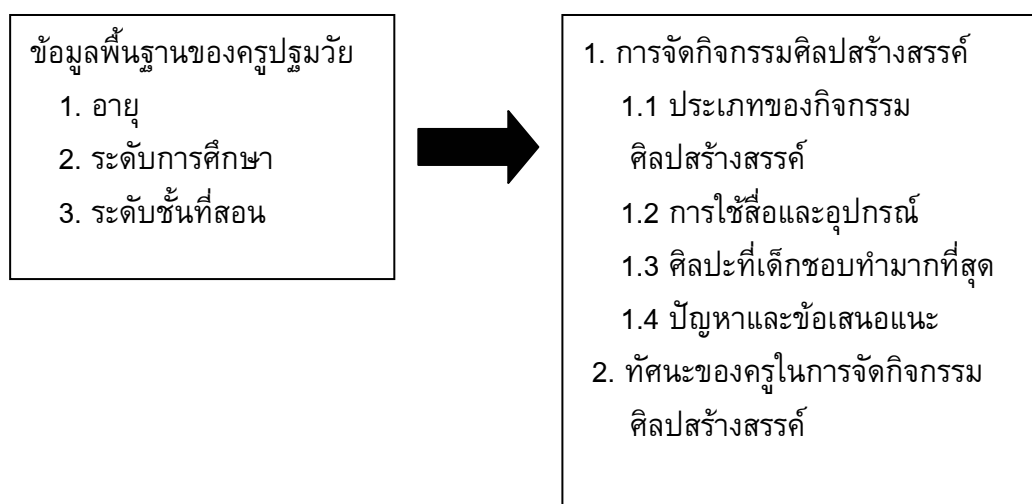
4. ข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัย หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้นของครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน

4.1 อายุ หมายถึง อายุของครูปฐมวัยนับถึงปัจจุบัน จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่า 25 ปี 25 - 35 ปี และ 35 ปีขึ้นไป

4.2 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของครูปฐมวัย แบ่งเป็น อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท

4.3 ระดับชั้นที่สอน หมายถึง ระดับชั้นที่ครูปฐมวัยประจำการสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 แบ่งชั้นเป็นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และระดับชั้นที่สอน มีความแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของกิจกรรมศิลปะ
2. ความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ
3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
4. พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย
5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
6. ประเภทของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
7. หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
8. บทบาทของครู ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1. ความหมายของกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะมีคุณค่าสร้างสรรค์ต่อมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่ต้องการส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ในทางการศึกษาได้นำศิลปะมาใช้ในการศึกษา เรียกว่า ศิลปะศึกษา (Art Education) หมายถึง การนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่างๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมตัวเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร (เลิศ อนันตนะ. 2535: 44)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536: 658) กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง ศิลปะที่แสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคนโดยที่การแสดงออกด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านวัตถุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานศิลปะที่รับรู้ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่าทัศนศิลป์ (Visual Art) เช่น ภาพเขียน รูปปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาจะเรียกศิลปะเด็กว่าศิลปะศึกษา (Art Education) และยังหมายถึงศิลปะที่มองเห็นได้หรือเรียกกันว่าทัศนศิลป์ ในที่นี้คือศิลปะสองมิติและศิลปะสามมิติ ศิลปะสองมิติ คือ งานศิลปะบนพื้นราบ สามารถวัดความกว้างยาว ได้ เช่น ภาพวาด ภาพพิมพ์ ภาพกระดาษปะติด ส่วนศิลปะสามมิติ คือ ศิลปะที่ปรากฏรูปทรงให้สามารถรูปคล้ำหรือวัดได้ทั้งกว้าง ยาว และหนา เช่น รูปปั้น รูปโครงสร้าง

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2543: 173) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาความพร้อมในเด็ก ความคล่องในการใช้ความคิด สายตา และมีให้ประสานสัมพันธ์กัน ความพร้อมนี้จะเป็พื้นฐานขั้นต้นให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างสูงสุด ตามศักยภาพของเขา

โลเวนฟิลด์ และบริเตน (สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. 2545: 9; อ้างอิงจาก Lowenfield; & Brittain. 1975: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะสำหรับเด็กคือ สิ่งที่เด็กแสดงออกซึ่งความเจริญเติบโต ความนึกคิด ความเข้าใจและการแปลความหมายของสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อเขาเติบโตขึ้นวิธีการและสิ่งที่เขาแสดงออกก็เปลี่ยนไป

ดิวอี้ (ชะลูด นิ่มเสมอ. 2538: 13; อ้างอิงจาก Dewey. 1934) มีทัศนะเพิ่มเติมว่า ศิลปะคือ ประสบการณ์ ประสบการณ์คือ การที่มีชีวิตสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ ประสบการณ์ที่ได้จากศิลปะเป็นประสบการณ์แท้ เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ ซึ่งมีรูปทรง มีความหมาย มีอารมณ์และศิลปะแสดงแก่นของประสบการณ์ และฝังตัวอยู่นาน มีความสุขเมื่อระลึกถึง เสริมกำลังให้แก่ประสบการณ์อื่นๆ ที่จะประสบต่อไปในชีวิต

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 88) กล่าวว่า ศิลปะเป็นศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคล สามารถเสริมสร้างพัฒนาให้เจริญถึงขีดสุดได้ ศิลปะจะส่งสื่อสัมผัสทางจิตใจอารมณ์และความรู้สึกละเอียดอ่อน ประณีต เมื่อบุคคลสามารถรับรู้และเข้าใจศิลปะแล้ว การรับรู้อะไรก็ง่าย เพราะศิลปะเป็นการแสดงออกอันลึกซึ้งที่มีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษยชาติ

กมล เวียสุวรรณ (2541: 14) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะไว้ว่าเป็นกิจที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์จากมโนทัศน์ที่ได้จากความจริงหรือจินตนาการ โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจอุดมการณ์นั้น งานศิลปะที่มีคุณค่าจึงสร้างสรรค์ขึ้นจากการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ปัญญา ไขว้สาค และเครื่องมือในการสร้างสรรค์งานให้มีคุณค่าทางความงาม

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 110) มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ศิลปะถือเป็นกิจกรรมการแก้ปัญหา อีกด้วย เพราะกิจกรรมศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ และแก้ปัญหาต่างๆ ในการค้นหาคำตอบ เด็กได้ค้นพบวิธีการใหม่ๆ ในการแสดงออกซึ่งสิ่งที่ตนเห็น และรู้สึก และเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ เด็กได้รวบรวมและจัดระเบียบความคิดของตน ตลอดจนพยายามที่จะแสดงความคิดดังกล่าวผ่านงานศิลปะซึ่งต้องใช้ทักษะต่างๆ อาทิ การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ศิลปะ หมายถึง กิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและถ่ายทอดความคิดและจินตนาการของตนเองผ่านงานศิลปะ ซึ่งได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์ ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ และการประดิษฐ์จากวัสดุต่างๆ ที่เหมาะสม โดยเน้นกระบวนการ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการทำกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระ ทั้งนี้ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

2. ความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529: 103-104) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กมิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือทำให้เหมือนจริง แต่ต้องการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง การฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพื่อเป็นพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจ ให้เด็กมีความเพียร อดทน มีสมาธิในการทำงาน กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

เกสร ชิตะจารี (ม.ป.ป.: 2) กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านศิลปะให้แก่เด็ก จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรง โดยให้เด็กมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่ตนสร้างสรรค์ขึ้น ได้ใช้ความสามารถทั้งทางมือ ทางตา และทางด้านความคิด ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และในที่สุดก็จะเกิดมโนทัศน์ทางศิลปะ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตามขอบเขตและกลวิธีของการทำงาน รู้จักการแก้ปัญหาในการออกแบบ เพื่อให้เกิดความงดงาม น่าสนใจในผลงานนั้นๆ ความสำเร็จในการทำงานจะสามารถช่วยทำให้เกิดความงดงาม น่าสนใจในผลงานนั้นๆ ความสำเร็จในการทำงานจะสามารถช่วยให้เกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดี และมีแนวความคิดสร้างสรรค์ของศิลปะของตนเอง

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2539: 41) กล่าวว่า บางคนมีทัศนคติว่า การทำงานศิลปะปฏิบัติของเด็กนั้นเป็นเรื่องเหลวแหลก เลอะๆ เทอะๆ เอามาใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ซึ่งคุณค่าของการมีประสบการณ์ทางการเรียนรู้ศิลปะผ่านการทำงาน คือหัวใจของการเรียนการสอน และคุณค่าของศิลปะอยู่ที่ประสบการณ์ในกระบวนการทำงาน มิใช่ผลงานสำเร็จ การทำงานศิลปะเป็นอะไรก็ได้ขอเป็นเพียงหนทางที่เด็กจะได้เรียนรู้และเข้าใจศิลปะ เสริมสร้างให้เขารู้จักสังเกตไตร่ตรองและมีเหตุผลต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 6- 15) ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน ครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะเดียวกันเด็กจะสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดของตนเองกับเพื่อนๆ ได้

2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก โดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความสำคัญสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่ผิดแปลกในสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และฝึกให้เขาสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว

3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควรทำตามความพอใจและมีความสนุกสนาน การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาทางภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจในตนเองว่ามีความคิดที่ดีและมีความสามารถหลายอย่าง องค์ประกอบที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจสนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรม คือ เวลาและสถานที่ เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอ ที่เขาจะได้ทำสำเร็จตามความพอใจและต้องการเนื้อหาที่กว้างขวางพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายทางอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง ซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออกและผ่อนคลายอารมณ์ได้ดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการทำงานที่ดี ในขณะที่เด็กทำงานต่างๆ ครูควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่กันไปด้วย เช่น เก็บของเป็นที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพ ด้วยนิ้วมือ การต่อภาพ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นหา ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กันเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขา จากการค้นคว้าสำรวจ ฝึกฝนสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำๆ กัน

สรุปได้ว่า ศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญ คือ ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีพัฒนาการกล้ามเนื้อแข็งแรง การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเขียน เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีความอดทน รู้จักแบ่งปัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและยังช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมให้กับเด็ก

3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการวาด การเขียนเก่ง หรือวาดรูปได้สวยงาม ปั่นเก่ง ประดิษฐ์เก่ง หรือเตรียมที่จะเป็นศิลปินในอนาคต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในกิจกรรมศิลปะนั้น สัตยา สายเชื้อ (2541: 38-39) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ เพื่อเสริมสร้างความฉับไวด้านการรับรู้ ครูไม่ควรบังคับให้เด็กทำในสิ่งที่ครูต้องการ ครูควรช่วยให้เด็กได้ขีดเขียนหรือแสดงออกอย่างอิสระตามความพอใจ ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงชั่วระยะสั้นๆ ก็ตาม

2. ครูควรส่งเสริมปลูกฝังทักษะประสาทสัมผัสและทักษะด้านการเห็นปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักสวยรักงาม มองเห็นความงามตามธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ต้นหญ้า ฝ้ายเสื้อ แผลง ท้องฟ้า พื้นน้ำ ลำธาร โดยอาจจะนำเด็กออกนอกโรงเรียน ดูและมองธรรมชาติเหล่านี้ให้เด็กเกิดความคิดคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้น มีความงามสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง

3. ครูควรแนะนำให้เด็กรู้จักการสังเกตและพิจารณาสิ่งต่างๆ ในด้านศิลปะ ถ้าไม่สามารถนำเด็กออกข้างนอกสถานที่ได้ ครูควรหาภาพนิ่ง สไลด์ และวีดิทัศน์ นำมาให้เด็กได้ดูเพื่อที่เด็กจะได้สังเกตและพูดคุยกัน นอกจากนี้ครูอาจให้สังเกตต้นไม้ บ้าน รถยนต์ รถไฟ ดอกบัว ใบบัว ใบตอง กล้อง ใบบัก และผลไม้ต่างๆ ครูควรนำเสนอสนทนาสังเกตและเปรียบเทียบ

4. ฝึกให้เด็กได้มีโอกาส ฝึกใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายให้แข็งแรง และมีความพร้อม เช่น การปั้นดิน ปั้นแป้ง ขยำกระดาษ การสังเกตของเด็กจะทำให้เด็กอยากสร้างกิจกรรมเพื่อฝึกกล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน

5. ให้เด็กรู้จักใช้เครื่องมือใช้ประกอบการเรียนการสอนเช่น พู่กัน จานสี แก้วน้ำ แป้งเปียก กาว และกระดาษ รู้จักใช้เก็บรักษาความสะอาด

6. ให้เด็กได้รู้จักชนิดของสีทั้งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ และสีที่มนุษย์สร้าง เช่น สีจากพืช ดอกไม้ ดิน วัสดุที่มีสี และสีวิทยาศาสตร์ เช่น สีเทียน สีน้ำ ฯลฯ

7. ฝึกทักษะในการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งอาจจะไม่ใช่กิจกรรมทางการวาดอย่างเดียว อาจจะเป็น ตัด ฉีก ปะ เขียนภาพด้วยนิ้วมือ หรือพับกระดาษ พิมพ์สี ทดลองสี ฟันสี เป่าสี เทสี หยอดสีหลายๆ กิจกรรม เพื่อมีกิจกรรมพัฒนาหลากหลาย

8. เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการทำงานที่มีระเบียบ และเก็บล้าง ทำความสะอาด เพื่อความมีวินัย ในตนเอง

ส่วน สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545: 31-32) ได้นำเสนอเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการจัด กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อฝึกทักษะและเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กันได้อย่างเหมาะสม

2. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบสามารถแสดงออกตาม ความถนัด ความสามารถในแต่ละคน และชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่างๆ

3. เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ

4. เพื่อปลูกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย

5. เพื่อให้เด็กเริ่มต้นรู้จักใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทำงานศิลปะ รู้จักเก็บรักษาและความสะอาดอย่างถูกต้อง

6. เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านต่างๆ

วราภรณ์ รักรวิชัย (ม.ป.ป.: 49) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกเด็กให้ได้แสดงออกอย่างผู้ที่มีลักษณะสร้างสรรค์ รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้รวดเร็ว นอกจากนั้น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ควรเป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กทุกคนสามารถจะทำได้เมื่อตนเกิดความต้องการ พอใจ และสนใจ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน ให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการทำงานอย่างมีระเบียบ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออกตามความคิดและจินตนาการของเด็ก

4. พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539 : 94 - 95) กล่าวว่า ศิลปะช่วยพัฒนาการด้านต่างๆ ได้ดี และยังเป็นประสบการณ์อันงดงามประณีตต่อเด็กอีกด้วย ศิลปะที่ส่งเสริมการรับรู้และการแสดงออกย่อมผลักดันให้เกิดความรู้สึนึกคิดหรือสติปัญญาที่เฉียบคม จมใจต่อการรับรู้และการแสดงออก ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และที่สำคัญคือ พัฒนาการทางการทำงานด้วยมือซึ่งระหว่างการแสดงออกทางศิลปะนั้น เด็กจะต้องใช้มือปฏิบัติงานให้สัมพันธ์กับการมองเห็น สัมพันธ์กับความคิดและจินตนาการการทำงานเช่นนี้จึงเป็นการพัฒนาพฤติกรรม หลากๆ ด้านไปพร้อมกัน สอดคล้องกับศรีเรือน แก้วกังวาน (2540: 232) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะว่าเป็นการพัฒนาทั้งด้านความคิดและทักษะควบคู่กันไป พัฒนาการทางศิลปะของเด็กมีความสามารถพิเศษกว่าผู้ใหญ่ในเรื่องของความสามารถทางกายด้านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว รวมทั้งความสามารถเชิงสร้างสรรค์และแสดงออกทางจินตนาการซึ่งมีค่าต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจและความคิดเชิงบวก

พระพงษ์ กุลพิศาล (2531: 32) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางศิลปะว่าเป็นกระบวนการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะของเด็กซึ่งปรากฏอยู่ในผลงาน จากวัยหนึ่งไปสู่อีกวัยหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาการดังกล่าวจะดำเนินการไปช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับพื้นฐานความสนใจ และความสนใจ และความสามารถทางศิลปะประกอบกับสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจของแต่ละบุคคล พัฒนาการทางศิลปะจะมีลักษณะเป็นสากล เด็กทุกคนไม่ว่าชาติใดภาษาใด จะมีลักษณะการแสดงออกคล้ายๆ กัน และพัฒนาการทางศิลปะวัยเด็ก 4 - 6 ปี มีดังนี้

1. ยังคงใช้รูปเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ แต่ก็พยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับประสบการณ์จริงมากขึ้น
2. พยายามสร้างความหลากหลาย ของสิ่งที่เป็นประเภทเดียวกัน
3. ใช้สัญลักษณ์ที่ตัวเองชอบซ้ำๆ
4. มีการประกอบสัญลักษณ์เข้าด้วยกันโดยไม่ซ้ำแบบคนอื่น
5. ใช้รูปแบบง่ายๆ ไม่เน้นรายละเอียด
6. เขียนภาพตามความรู้สึกและการรับรู้เฉพาะของตน เช่น เขียนดวงอาทิตย์ไว้ส่วนบนของภาพเสมอ เขียนถนนตรงๆ ไม่คดเคี้ยว หรือเขียนต้นไม้เน้นเฉพาะขนาดของลำต้นใหญ่
7. ใช้ขอบกระดาษล่างเป็นเส้นฐาน บางครั้งก็ใช้เส้นนอนเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
8. ใช้สีตามอารมณ์โดยไม่คำนึงถึงสีต้นแบบที่เห็นในธรรมชาติ

เลิศ อานันท์นะ (2535: 44-48) ได้กล่าวถึง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยศิลปะที่เหมาะสมจะสามารถพัฒนาการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการที่เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุนานาชนิด เด็กจะมีการแก้ปัญหา เลือกรสร วางแผน ลงมือ กระทำจริง รวมทั้งวิจารณ์และประเมินค่าในผลงานที่ตนแสดงออกจนสำเร็จขึ้นมา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ ได้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้อยากเห็น และขี้ขลาด ทำหยาบ ทำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระเสรี ภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน

2. พัฒนาการด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและประสาทตา ทำให้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายมีความแข็งแรง มีทักษะในการทำงานคล่องตัวดีขึ้น

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์ขันบานสนุกสนานยิ่งเด็กประสบผลสำเร็จในงานที่ลงมือทำก็ยิ่งทำให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง บนพื้นฐานของความรัก ความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถมองโลกที่สวยงามด้วยสายตาที่สวยงามสดใส ตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

4. พัฒนาการทางด้านสังคม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ทำให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดด้านสังคม เช่น การวางแผน หรือปรึกษาหารือ การร่วมมือร่วมใจ การประนีประนอม การแก้ปัญหา ความขัดแย้ง ฯลฯ มีผลทำให้เด็กรู้จักลดความต้องการของตนเอง เมื่อต้องการอยู่ร่วมในการทำงานกับเพื่อนหรือพี่น้องของตน ที่แต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน

ศิริลักษณ์ ศรีกรม (2537: 1) กล่าวเพิ่มเติมว่า ศิลปะแสดงถึงพัฒนาการของเด็กต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นสื่อในการเรียนรู้ ในบางระยะเด็กใช้ศิลปะเป็นสื่อในการออกแบบและสื่อความหมายโดยใช้ภาพ (Graphic Communication) ผู้ใกล้ชิดกับเด็กควรรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กทุกระยะช่วงอายุ เพื่อจะได้เข้าใจการแสดงออกของเด็ก สามารถแนะนำส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม กล่าวได้ว่าพัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้น เด็กจะแสดงออกทางศิลปะตั้งแต่อายุ 2 ขวบ และระหว่างอายุ 2-4 ขวบ เด็กจะแสดงออกโดยใช้มือป้ายหรือเลอะ สิ่งเลอะเทอะ โคลน น้ำ แป้ง ฯลฯ หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่าง โดยลากจากซ้ายไปขวา ขวามาซ้าย บนไปล่าง ญไป ฎมา หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่าง โดยไม่เลือกจากทางไหน การลากเส้นจึงไม่มีระเบียบ ยุ่งเหยิง สับสน ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถบังคับหรือให้เป็นไปตามความต้องการ เด็กจะสนใจต่อการเคลื่อนไหวของมือเท่านั้น เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นก็จะค่อยๆ รู้จักบังคับมือให้ลากเส้นไปตามความพอใจได้ การแสดงออกของเด็กในวัยนี้ ถ้าหากได้รับการส่งเสริมให้ได้ทำไปเรื่อยๆ ต่อไปก็จะเข้าใจถึงขั้นที่เรียกว่า เส้นวาดนั้นอาจทำเป็นรูปสิ่งใดก็ได้ โดยที่เด็กจะเริ่มพูดว่ากำลังเขียนรูปอะไร เช่น “นี่ของน้องหนู” การที่เด็กออกชื่อรูปที่วาดเช่นนี้มิได้หมายความว่า รูปที่วาดนั้นจะมีส่วนคล้ายคลึงกับความจริง รูปนั้นยังเป็นเพียงแต่เส้นขยุกขยิกตามเดิม 2-4 ขวบ คือ เรื่องเกี่ยวกับบ้าน และชีวิตครอบครัว ซึ่งเด็กจะสนใจและเข้าใจมากกว่าอย่างอื่น

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เป็นพัฒนาการทางด้านความคิด จินตนาการซึ่งพัฒนาการทางศิลปะของเด็กจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกันไป ช้าหรือเร็วไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น ความสนใจ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้ดูแลเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กทุกช่วงอายุ เพื่อจะได้ส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยสามารถจัดได้ ดังนี้

แฮมมอนด์ (Hammond. 1967: 275-282) ได้สรุปกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กเอาไว้ดังนี้

1. การปั้น
2. การประดิษฐ์
3. การฉีก - ตัด - ปะ
4. การระบายสี
5. การวาดภาพด้วยนิ้วมือ
6. การเล่นบล็อก
7. การวาดภาพด้วยทราย
8. การวาดภาพด้วยฟองสบู่

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 29-31) ได้กล่าวถึง เนื้อหาศิลปะชั้นอนุบาล ไว้ดังนี้

1. การปูพื้นฐานให้เด็กมอง เห็นความสวยงามทางศิลปะ ได้แก่ ฝึกให้เด็กสังเกต และสัมผัสสิ่งรอบตัวที่มีรูปร่างเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน จัดมุมห้องหรือนำสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปมาตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น

2. การวาดภาพระบายสี ได้แก่ การวาดภาพโดยเสรี ด้วยดินสอ สีเทียน ดินสอดำ การป้ายสีด้วยพู่กัน การระบายสีเทียนในวิธีการต่างๆ หรือระบายสีตามรูปทรง

3. การทดลองเกี่ยวกับสี ได้แก่ การละเลงสี หยดสี ทาสี เป่าสี ผสมสี โรยสี และการกลิ้งสี

4. การพิมพ์ภาพ ได้แก่ พิมพ์ภาพด้วยวัสดุ แม่พิมพ์ทรายยาง หรือส่วนต่างๆ ของร่างกาย และการพิมพ์ภาพลายหนู โดยใช้ดินสอหรือดินสอสี เป็นต้น

5. การปั้น ได้แก่ การปั้นด้วยแป้ง ดินเหนียว ดินน้ำมัน ให้เป็นรูปทรง ปั้นเป็นเรื่องเป็นราว ปั้นตามใจชอบ

6. การพับ ฉีก ตัด ปะ ได้แก่ การฉีกหรือตัดและแปะ เป็นเรื่องราวต่างๆ การพับ หรือม้วนกระดาษเป็นรูปทรงต่างๆ แล้วนำมาประดิษฐ์สิ่งต่างๆ และการพับผ้าเช็ดหน้า ไบตอง ตามชอบใจ

7. การประดิษฐ์ ได้แก่ การประดิษฐ์ภาพเครื่องห้อยแขวน ประดิษฐ์ของเล่น ของใช้ การร้อย วัสดุต่างๆ การเย็บสาน

8. การเขียนภาพผนัง โดยใช้กระดาษต่อกันเป็นแผ่นใหญ่และให้เด็กช่วยเขียนภาพตามความมุ่งหมาย

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2532: 7) กล่าวว่า กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน แบ่งแยกออกเป็น 5 สาขาใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมวาดเส้น (Drawing)
2. กิจกรรมระบายสี (Painting)
3. กิจกรรมภาพพิมพ์ (Print making)
4. กิจกรรมประติมากรรม (Sculpture)
5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง (Crafts)

สัตยา สายเชื้อ (2541: 43) มีทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนว่า อาจแบ่งออกได้เป็น 7 สาขาใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมวาดเส้นและระบายสี
2. กิจกรรมศิลปะด้วยสีธรรมชาติ
3. กิจกรรมภาพพิมพ์
4. กิจกรรมประติมากรรม
5. กิจกรรมกระดาษ
6. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง
7. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 36) กล่าวถึง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็ก ดังนี้

1. การวาดภาพระบายสี
 - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียน สีไม้
 - 1.2 วาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น ฟูกัน ฟองน้ำ
 - 1.3 การละเลงสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
 - 2.1 การเป่าสี
 - 2.2 การหยดสี
 - 2.3 การเทสี
3. การพิมพ์ภาพ
 - 3.1 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆ ของร่างกาย
 - 3.2 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุ พืช ผัก ต่างๆ
4. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโด ฯลฯ
5. การพับ ฉีก ตัด ปะ
 - 5.1 การพับอย่างง่ายๆ
 - 5.2 การฉีกปะ
 - 5.3 การตัดปะ

6. การประดิษฐ์

6.1 ประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ

6.2 การร้อยเช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย

6.3 การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ไบมะพร้าว ฯลฯ

ดังจะเห็นได้ว่า กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่สามารถจัดให้กับเด็กนั้นมีหลากหลายกิจกรรมล้วนเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กในทุกด้าน เป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เด็กได้แสดงออกตามความสนใจ ตามความคิดและจินตนาการของตนเอง ได้สร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระในรูปแบบต่างๆ อันจะนำไปสู่ประสบการณ์และการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ของเด็กต่อไป

6. ประเภทของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจัดวางไว้อย่างมีระเบียบน่าใช้ เรามักพบเสมอว่าเด็กเล็กๆ ไม่รู้จะเริ่มต้นทำงานศิลปะอย่างไรดี แต่เมื่อเด็กเห็นอุปกรณ์หลายอย่างวางไว้บนโต๊ะก็เกิดความคิดที่อยากจะวาดหรืออยากทำศิลปะทันที (ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. 2532: 5) สอดคล้องกับ พีระพงษ์ กุลพิศาล (2545: 191) กล่าวว่า สื่อ วัสดุ ทางศิลปะเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นการทำงานศิลปะแก่เด็กเป็นอย่างมาก นอกเหนือไปจากประสบการณ์ทางการมองเห็น และการสังเกต ซึ่งถ้าเราจัดเตรียมสื่อวัสดุหลายๆ ชนิดให้เด็ก เด็กจะวาดภาพหรือทำงานศิลปะได้ดีขึ้น เพราะสื่อ วัสดุเป็นสิ่งท้าทายให้เด็กชอบงานศิลปะนั่นเอง

ส่วน เบญจา แสงมลิ (2526: 119, 131) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีวิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป การนำสื่อมาใช้ในกิจกรรมประเภทต่างๆ จึงมีหลายลักษณะที่แตกต่างกันออกไปด้วย สื่อที่จะนำมาใช้สำหรับจัดกิจกรรมทางศิลปะให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่

1. วัสดุที่ซื้อได้ด้วยราคาถูก อาทิเช่น กระดาษรูป กระดาษสี สีฝุ่น ดินสอสี สีเทียน ผ้าสาหลี่ แป้ง กาวแผ่น กระดาษแข็ง ซอล์ก ลวดกำมะหยี่ หรือลวดชนิดต่างๆ ฯลฯ

2. วัสดุเหลือใช้ อาทิเช่น กล่องกระดาษ ถ้วยไอศกรีม จุกไม้ก๊อก ฝาน้ำอัดลม ถุงกระดาษ กระดาษหนังสือพิมพ์ ขวดพลาสติก เศษผ้า หลอดกาแฟ หลอดด้าย กระดาษห่อของขวัญ บัตรเชิญ เกล็ดปลา ลวดผูกถุงขนม ฯลฯ

3. วัสดุท้องถิ่น อาทิเช่น ไม้ กะลา เปลือกมะพร้าว ก้านกล้วย ก้านมะพร้าว ใบตอง ไบมะพร้าว ดอกกรรณิการิ์ ดอกอัญชัน ฟาง เปลือกหอย ดิน หิน ทราย ฯลฯ

นอกจากนั้น ได้กล่าวถึงสื่อที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมประดิษฐ์เศษวัสดุ ได้แก่ กล่องกระดาษต่างๆ หลอดด้าย เศษผ้าต่างๆ เศษไหมพรม ลวดชนิดต่างๆ ฟาง อับยา ขวดพลาสติก กระป๋องนม กิ่งไม้แห้ง หรืออาจเป็นเศษวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น และสัญลักษณ์ สุวรรณรัศมี (2533: 23) กล่าวในแนวเดียวกันว่า สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์นั้น มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสื่อ โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ดังนั้นในการจัดหาสื่อที่เหมาะสม จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ

1. สื่อที่จะนำมาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ต้องเป็นสื่อที่หาง่าย และอยู่รอบๆ ตัวเด็ก
2. สื่อนั้นจะต้องมีความปลอดภัย เพราะเด็กเรียนรู้จากสื่อด้วยการสัมผัส
3. สื่อต้องมีราคาไม่แพง หาง่าย และประหยัดเวลา อาจเป็นสื่อที่หาง่ายได้จากภายในท้องถิ่น
4. สื่อที่นำมาใช้จะต้องตรงกับเป้าหมาย ที่จะให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสร้างเสริมให้เด็กมีความพร้อมในการพัฒนาการทั้งสี่ด้าน ไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
5. สื่อนั้นต้องสะดวกต่อการนำมาใช้สอย สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะของเด็ก
6. สื่อที่นำมาใช้ต้องสอดคล้องกับวัย และความสามารถของเด็ก

กรวิชาการ (2540: 54-56) อธิบายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ควรมีในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การวาดภาพระบายสี
 - สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
 - พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ 12)
 - กระดาษ
 - เสื้อคลุม หรือผ้ากันเปื้อน
2. การเล่นกับสี
 - การเป่าสี มีกระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
 - การหยดสี มีกระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
 - การพับสี มีกระดาษ สีน้ำ พู่กัน
 - การเทสี มีกระดาษ สีน้ำ
 - การละเลงสี มีกระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก
3. การพิมพ์ภาพ
 - แม่พิมพ์ต่างๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย ฯลฯ
 - แม่พิมพ์จากวัสดุอื่น เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายาง ลวดกำมะหยี่ ฯลฯ
 - กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ (สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ)
4. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่างๆ ไม่นวดแป้ง กระดาษหนังสือพิมพ์ ฯลฯ
5. การพับ ฉีก ตัดปะ กระดาษ หรือวัสดุอื่นๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็ก ปลายมน กาวน้ำหรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ
6. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ
7. การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ลวดกำมะหยี่ ฯลฯ
8. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็กๆ รูปทรงต่างๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการ

9. การสร้างรูป เช่น จากกระดานปักหมุด จากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือกผูกตั้งให้เป็นรูปร่างต่างๆ ฯลฯ

10. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่างๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไหม ลวดกำมะหยี่หรือลวดต่างๆ กาว กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

ศิริลักษณ์ ศรีกลม (2535) ได้กล่าวถึง วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นเศษวัสดุสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. วัสดุเหลือใช้ ปกติตามบ้านมักมีวัสดุเหลือใช้มากมาย และมักทิ้งไปโดยไม่ทำประโยชน์ เพราะเก็บไว้ก็เปลืองที่ ทำให้รัก ส่วนมากคนไม่เห็นความสำคัญ สามารถแบ่งวัสดุเหลือใช้ตามที่มาหรือประเภทของวัสดุได้ ดังนี้

1.1 พลาสติก ปัจจุบันพลาสติกเป็นวัสดุที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย หาได้ง่ายบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มักเป็นพลาสติก เมื่อใช้หมดแล้วก็ทิ้งไป เช่น ขวดแชมพู ขวดน้ำดื่มบริสุทธ์ กล่องต่างๆ โฟมใส่ของ ถูกรอบแกร็บ ขวดยา หลอดยาสีฟัน (ลามิเนต) หลอดดูดน้ำ กระจิ่งแบ่ง พลาสติกกล่องนม ซองขนมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีเศษวัสดุที่เหลือใช้ หรือชำรุดแล้วสามารถเก็บไว้ประดิษฐ์ได้ เช่น กระดุม แกนหลอดด้าย ไม้หนีบผ้า ของเล่นต่างๆ ที่ชำรุด กล่องพลาสติกต่างๆ ของประดับต่างๆ

1.2 กระดาษทุกชนิด เช่น กระดาษลัง กล่องนม หนังสือพิมพ์ ปกวารสารต่างๆ กระดาษเอกสารที่ไม่ใช้แล้ว กล่องใส่ของชนิดต่างๆ แกนกระดาษชำระ ถูกระดาษ ปฏิทิน กระดาษห่อของขวัญ ปกสมุด ซองจดหมาย ฯลฯ

1.3 โลหะ เช่น กระจิ่งนม กระจิ่งแบ่ง ตะปู น็อต หมุดต่างๆ กระดาษ ตะกั่ว ผาจากน้ำอัดลม ผาขวด

1.4 อื่นๆ มีวัสดุอื่นมากมาย ที่นำมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์ หรือใช้สอยกรณีอื่นๆ เช่น ขวดยา (แก้ว) ขวดเหล้า ผ้าต่างๆ ถูเท้า ด้าย ไหมพรม ริบบิ้น

2. เศษวัสดุธรรมชาติ สิ่งที่ได้จากธรรมชาติ ไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งที่มีความหมาย หรือทำให้สวยงามได้ แยกประเภทตามแหล่งกำเนิด ได้ดังนี้

2.1 เศษวัสดุจากพืช ได้จากส่วนต่างๆ ของพืช คือ ราก ลำต้น กิ่ง ใบ เปลือก ผล เมล็ด ดอก ฯลฯ ซึ่งทำให้แห้ง เวลาใช้แช่น้ำให้นิ่ม แยกเป็นชั้นๆ สำหรับประดิษฐ์ตกแต่ง

2.2 เศษวัสดุจากสัตว์ เช่น เปลือก วัสดุสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ สิ่งที่มีก่นำมาใช้ ได้แก่ เปลือกหอยต่างๆ ซากหอย ปะการัง กัลปังหา หอยเม่น ดากทะเล (ลื่นทะเล) ซากปู กุ้ง

จากที่กล่าวมาสามารถนำมาสรุปได้ว่า สื่อและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ อยากสัมผัส ทดลอง ในการทำกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการ ทั้งสี่ด้านของเด็ก ดังนั้นครูผู้สอนควรคำนึงถึงการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของเด็กให้สอดคล้องกับการพัฒนาการตามวัย และความสามารถของเด็ก ควรเป็นสื่อที่สามารถจัดหาได้ง่าย ราคาถูก อาจเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น หรือวัสดุที่เหลือใช้และปลอดภัยสำหรับเด็ก

7. หลักในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็ก ต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญโดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การเลือกกิจกรรมควรเลือกกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ฝึกการสร้างสรรค์ ฝึกลักษณะนิสัย ฝึกความพร้อมในการเรียนและช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ศิลปะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปของภาพ หรือสิ่งของ เด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก และคิดออกมาเป็นผลงาน การจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้าทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตน ให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเราได้เข้าใจ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2540: 23-24) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน กรมวิชาการจึงกำหนดหลักการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรจัดให้มีกิจกรรมประเภทที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ

2. กิจกรรมที่จัดควรมีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมที่จัดควรมีความสมดุลคือให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ กิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที

วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

5. กิจกรรมที่จัดควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ และผู้ใหญ่

ดังที่ เซอร์มาเชอร์ (Schirmacher. 1993: 1-2) กล่าวว่า นักการปฐมวัยได้มองเห็นคุณค่าของงานศิลปะที่เด็กทำได้ ถึงแม้ว่าเด็กในวัยนี้จะไม่สนใจและไม่พร้อมที่จะรับความรู้เชิงวิชาการ แต่เด็กก็มีความสนใจและพร้อมที่จะทำกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งได้สรุปเกี่ยวกับศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาอย่างอิสระเสรี เด็กต้องการแสดงความรู้สึกของตนเองผ่านงานศิลปะ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
2. ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลระหว่างกระบวนการและผลผลิตทางศิลปะ โปรแกรมศิลปะที่ดีจะต้องให้เด็กได้เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดในข้อเท็จจริงที่เด็กแต่ละคนสามารถเกิดได้ทั้งการติด การถัก ผลผลิตของการลงมือกระทำ คือ ผลงาน
3. ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ การกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - 3.1 เด็กต้องการทำอะไร (เนื้อหา)
 - 3.2 เด็กต้องการทำอย่างไร (กระบวนการ)
 - 3.3 เด็กต้องการได้อะไรเป็นผลผลิตขั้นสุดท้าย (ผลผลิต)
4. ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือกระทำและค้นพบตนเอง เด็กสามารถสร้างผลงานศิลปะโดยผ่านการค้นพบและการทดลอง การวางแผนในกิจกรรมศิลปะแต่ละครั้งจึงต้องสอนวิธีการแต่ละขั้นเพื่อให้เด็กมีโอกาส แสดงความเป็นตัวตนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการค้นพบ การสืบค้น การประดิษฐ์ และการทดลองที่สร้างสรรค์
5. ส่งเสริมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมตลอดเวลา เด็กมีการเคลื่อนไหวและแสดงออกถึงศิลปะ การยกมือ การยืน การระบายสี การใช้ดินน้ำมัน การฉีก การทาบ ดึง ม้วน กด จิก หยิบ ซึ่งการเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว การส่งเสริมการแสดงออกอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่
6. สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องเกิดจากแรงจูงใจภายในตนเอง ซึ่งนักการศึกษาปฐมวัย พบว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะเกิดจากแรงจูงใจภายในที่เด็กต้องการเรียนรู้และรับรู้สิ่งรอบตัว
7. สร้างความสำเร็จและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง การเลือกกิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมกับพัฒนาการของวัย และการส่งเสริมความสำเร็จของเด็ก ความรู้สึกที่เด็กได้ทำสำเร็จ ช่วยให้เกิดความคิดเชิงบวกต่อตนเอง กิจกรรมที่ยากเกินไปจะเป็นตัวสกัดกั้นเด็ก และนำไปสู่ความล้มเหลวในที่สุด นับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก
8. ส่งเสริมตามความเหมาะสมของพัฒนาการแต่ละวัย กิจกรรมทางศิลปะที่ดีต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเด็กแต่ละวัยจะมีขีดจำกัดในด้านการควบคุมอวัยวะและการใช้มิติสัมพันธ์
9. ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางศิลปะอย่างเหมาะสม เด็กสามารถใช้อุปกรณ์งานศิลปะได้อย่างหลากหลาย ครูต้องนำสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในงานศิลปะในทางสร้างสรรค์ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ต้องเหมาะสมกับพื้นฐานของเด็ก ตลอดจนคำนึงถึงราคาอุปกรณ์ การคุ้มค่าในการลงทุน การดูแลและรักษาเป็นอย่างดี
10. เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมและเป็นไปอย่างเสรี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540: 28-29)
กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทุกวันโดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรมให้เด็ก
เลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรม ตามความสนใจดังตัวอย่างการดำเนินการดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ปั้นดินน้ำมัน / ดินเหนียว - แป้งโด

กิจกรรมที่ 2 วาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน

กิจกรรมที่ 3 วาดภาพด้วยสีน้ำ

กิจกรรมที่ 4 ฉีกปะกระดาษ

กิจกรรมที่ 5 ประดิษฐ์เศษวัสดุ

หรืออาจจัดเพิ่มกิจกรรมการเล่นเครื่องสัมผัส และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ เช่น

กิจกรรมที่ 1 ปั้นดินน้ำมัน / ดินเหนียว-แป้งโด

กิจกรรมที่ 2 วาดภาพระบายสี

กิจกรรมที่ 3 ฉีกปะกระดาษ

กิจกรรมที่ 4 การสร้างรูปด้วยยางจากกระดานตะปู

กิจกรรมที่ 5 การเล่นเกมการศึกษา (ภาพตัดต่อ)

2. สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้มีความสดชื่น แจ่มใส และมีอิสระให้เด็กเลือกทำ
กิจกรรมอย่างมีระบบ โดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การใช้คำถาม/สนทนา เช่น “อาหารมือเข้าวันนี้
ใครรับประทานบ้าง” เมื่อเด็กยกมือตอบ ครูอนุญาตให้เด็กเหล่านี้เลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ที่จัดเตรียมไว้ หรือเลือกเล่นอิสระในมุมเล่นต่างๆ ครูจะเปลี่ยนคำถามเป็นอาหารชนิดอื่นๆ ต่อไปจน
เด็กให้เข้าทำกิจกรรมครบทุกคน

3. ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของตนเองอย่างน้อย 1-2 กิจกรรม

4. การเปลี่ยน/หมุนเวียนการทำกิจกรรม ครูต้องกำหนดข้อตกลงกับเด็กว่า ในกรณีที่โต๊ะ
กลุ่มใดที่มีเด็กครบหรือเต็มตามจำนวนที่กำหนดหรือจัดไว้แต่เด็กแต่ละคนสนใจที่จะทำกิจกรรมนั้นบ้าง
เด็กจะต้องรอคอยจนกว่าจะมีที่ว่างหรือให้เลือกเล่นในมุมเล่นก่อน เมื่อมีที่ว่างจึงจะสามารถเข้าทำ
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ตนสนใจได้

5. กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมใหม่สำหรับเด็ก ครูควรแนะนำอุปกรณ์และวิธีใช้ เช่น การละเลง
สีด้วยนิ้วมือ ซึ่งจะต้องใช้น้ำทาโต๊ะแล้วทากระดาษลงไป (เพื่อป้องกันไม่ให้กระดาษเลื่อนไปมา)
เทแบ่งที่ผสมสีลงบนกระดาษ ใช้ส่วนต่างๆ ของมือ เช่น นิ้วมือ ฝ่ามือ สันมือ ฯลฯ วาดแบ่ง เป็นรูป
ต่างๆ และควรสวมพลาสติกกันเปื้อนเพื่อไม่ให้เลอะเทอะเสื้อผ้า

6. ขณะเด็กทำกิจกรรมครูต้องคอยดูแล ชี้แนะหรือให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการ ครูไม่ควร
บอกหรือสั่งให้เด็กทำตามความคิดเห็นของครู หรือให้ทำกิจกรรมเหมือนกันหมดทั้งห้อง และต้องคอย
ให้กำลังใจแก่เด็ก อย่าตีเตียนจนเด็กหมดกำลังใจ

7. ควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหา เช่น พบว่าเด็กวาดภาพรถยนต์ที่ไม่มีล้อแทนที่ ครูจะบอกให้เด็กเติมล้อรถ ครูอาจใช้คำถามว่า “รถคันนี้จะแล่นได้อย่างไร” การถามเช่นนี้จะช่วยให้เด็กคิดและพบคำตอบด้วยตนเอง

8. เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ต้องให้เด็กเก็บวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้เข้าที่ และดูแลทำความสะอาดห้องเรียนให้เรียบร้อยทุกครั้ง

9. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ อาจให้เด็กเล่า/อธิบายผลงานของตน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาภาษา และทักษะการคิดของเด็ก ถ้าเป็นการวาดภาพ ครูควรบันทึกเรื่องที่เด็กเล่า และวันที่ที่ทำไว้ด้วยเพื่อทราบความก้าวหน้า และระดับพัฒนาการของเด็ก การเขียนเรื่องที่เด็กเล่า ควรเขียนด้วยตัวบรรจง ขนาดตัวหนังสือใหญ่พอที่แจะเห็นลีลาการเขียนที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสคุ้นเคยกับตัวหนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 58-59) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็กนั้นมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการ ดังนี้

1. จะต้องจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้ได้ทุกวัน โดยผู้สอนต้องเตรียมอุปกรณ์ที่เด็กต้องการใช้ให้พร้อม เช่น สีเทียน สีน้ำ ดินน้ำมัน และเศษวัสดุต่างๆ ไว้ตามโต๊ะลวงหน้า

2. ก่อนให้เด็กเข้าทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ควรใช้วิธีปล่อยเด็กเข้าทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ ซึ่งอาจกระทำได้หลายๆ วิธี เพื่อให้เด็กเข้ากลุ่มได้ เช่น ผู้สอนอาจถามว่า เมื่อเข้านี้ใครรับประทานข้าวกับผัก ก็ให้เข้ากลุ่มเดียวกัน แล้วถามอย่างอื่นต่อไป จนเด็กเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมได้เหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ควรจัดให้เป็นโต๊ะรวม ที่เด็กสามารถล้อมวงกันทำงาน ได้มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน และโต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีน้ำ เป็นต้น

4. ตลอดเวลาที่เด็กทำงาน จะต้องดูเด็ก เพื่อคอยเขียนชื่อหลังกระดาษ และคอยให้กำลังใจเด็ก แต่ไม่มีหน้าที่ไปชี้แนะว่าให้เด็กทำอะไร

5. หากเด็กทำเศษวัสดุตกหล่น ควรแนะนำให้เด็กเก็บเองทุกครั้ง

6. หากเด็กทำงานไม่ถูกต้อง ไม่ต้องบอกให้เด็กแก้ไขอย่างไร ตรงไหน แต่จะใช้คำถามที่จะช่วยให้เด็กได้คิดคำตอบเอาเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ และมีความมั่นใจในตนเอง

7. หากพบว่า เด็กคนหนึ่งคนใดชอบเล่นอยู่ที่เดียว โดยไม่ยอมลุกไปที่คนอื่น ๆ บ้าง ต้องให้คำแนะนำแก่เด็ก ให้รู้จักการแบ่งปัน และแนะนำให้ทำกิจกรรมต่อไปในวันรุ่งขึ้น

8. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรตรวจผลงานเด็ก เพื่อดูพัฒนาการทางภาษา และจินตนาการ กับความคิดสร้างสรรค์

9. ไม่ควรมองผลงานของเด็กด้วยความขบขัน แต่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลงานที่เด็กตั้งใจทำนั้น มีค่าเสมอ

10. เมื่อใกล้จะหมดเวลา ต้องให้เด็กเก็บของเข้าที่เองทุกครั้ง

8. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

ครูคือบุคคลที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอนศิลปะ เพราะครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการประดิษฐ์ คิดค้น และผลิตผลงานออกมา งานศิลปะสำหรับเด็ก จะสำเร็จลงด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับครูทั้งสิ้น มีวิธีการหลายๆ วิธีที่ครูสามารถสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ ครูศิลปะจะต้องให้ความอบอุ่น มีความเป็นกันเองกับเด็ก พยายามพูดคุย ชักจูง ได้รับความสนใจให้กำลังใจ ชมเชย ไม่วิจารณ์หรือติผลงานของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ครอบคลุมหลายๆ ด้าน

- ครูควรดูแลเด็กให้สร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเอง กล้าคิด และกล้าตัดสินใจ ไม่ใช้วิธีการสั่งงานให้เด็กทำ

- ไม่ควรสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี รายละเอียด และสัดส่วนต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง และทำจริงด้วยตนเองมากๆ จะมีผลให้เด็กเรียนรู้้อย่างลึกซึ้ง

- จัดประสบการณ์อันก่อให้เกิดผลงาน และเข้าใจในทางศิลปะแก่เด็ก การเล่านิทาน ฟังเพลง สนทนา ดูภาพ ดนตรีทัศน หรือการศึกษานอกสถานที่

- ครูควรเปิดโอกาส และจัดกิจกรรมศิลปะหลายๆ รูปแบบให้เด็กอย่างกว้างขวางในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจัดลำดับก่อน-หลัง และต่อเนื่องกัน หรืออาจจะจัดให้สลับกันไป เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์อย่างกว้างๆ และรักษาระดับเนื้อหาวิชาความรู้ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความคิดสร้างสรรค์

- ปัจจัยที่กระทบ และรบกวนความเป็นธรรมชาติในการแสดงออกของเด็กที่สำคัญ คือความคิดที่เป็นรูปธรรมของผู้ใหญ่ ปัจจัยนี้เมื่อครอบงำอยู่นานๆ ทำให้เด็กเปลี่ยนการแสดงออกให้ เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ งานศิลปะซึ่งเป็นการแสดงออกของเด็กก็ถูกละทิ้ง การใช้ศิลปะเพียงวิธีเดียวก็เป็นการจำกัดประสบการณ์ กิจกรรม และรู้จักสิ่งของต่างๆ

เลิศ อานันทนะ (2535: 14) กล่าวถึงบทบาทของครูในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

1. บทบาทด้านกิจกรรม

- 1.1 สอนด้วยความรักและให้การยอมรับนับถือในความสามัคคีสุดฝีมืออย่างเปิดเผย

- 1.2 หลีกเลียงการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงล้อเลียนหรือตำหนิโดยตรง ซึ่งทำให้เด็กรู้สึก

ต่อตนเองไปทางลบ ประสบความสำเร็จในการแสดงออก และสูญเสียความมั่นใจในตนเอง

- 1.3 ไม่ควรรีบแก้ไขผลงานของเด็ก แต่ควรพูดจาให้เกิดความคิดด้วยตนเอง

- 1.4 ส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกและคิดตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง

- 1.5 ใช้คำยั่วๆ ทำทนาย ให้แสดงออกแทนการออกคำสั่ง

- 1.6 ไม่ควรเขียนรูปให้ดูเป็นตัวอย่าง เพียงแต่ให้กำลังใจอยู่ห่างๆ

- 1.7 มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีโลกทัศน์ที่ดีต่อบุคคล และสภาพแวดล้อมรอบตัว

2. บทบาทด้านการสร้างบรรยากาศ

การจัดกิจกรรมภายในบรรยากาศของความรู้สึกอบอุ่นและเป็นกันเอง มีการยอมรับความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีระหว่างเพื่อนๆ เป็นการสร้างความรู้สึกปลอดภัย ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าแสดงออก ถ้าหากเด็กอยู่ในบรรยากาศที่หวาดกลัว การข่มขู่หรือคอยรับฟังคำสั่ง ข้อห้าม และกฎเกณฑ์ต่างๆ จะเกิดความรู้สึกเก็บกดต่อต้านและไม่กล้าแสดงออก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 15-16) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. ในแต่ละวันควรจัดไม่น้อยกว่า 4 กิจกรรม และควรกำหนดให้เด็กทำได้อย่างน้อยวันละ 2 กิจกรรม
2. ในกรณีที่เด็กเลือกทำกิจกรรมเดียว เช่น บั้นทุครั้งโดยไม่เลือกกิจกรรมอื่นเลยครูต้องหาวิธีจูงใจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอื่นให้ครบเพื่อให้เด็กได้พัฒนาครบถ้วน
3. ขณะเด็กทำกิจกรรม ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อคอยให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการ แต่ครูจะต้องไม่บอกหรือสั่งให้ทำตามความคิดเห็นของครูหรือทำเหมือนกันทั้งสอง
4. ก่อนเรียนศิลปะในเรื่องใหม่ๆ ครูต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบก่อนทุกครั้ง พร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ
5. ชมเชยให้กำลังใจขณะทำงาน หรือเมื่อทำงานเสร็จคำชมเชยจะต้องมีความจริงพอสมควร
6. กระตุ้นให้เด็กคิดเมื่อพบปัญหาแทนการบอก
7. เมื่อเด็กทำงานเสร็จควรให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาดเป็นการพัฒนาภาษาและความคิดของเด็ก
8. ครูควรบันทึกวันที่และรายละเอียดที่ได้วาดเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลงาน
9. นำผลงานติดป้ายนิเทศ เพื่อให้กำลังใจ ผลงานไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานที่ดีที่สุดแต่ควรเป็นผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนกันไป เพราะผลงานบางชิ้นมีความหมายต่อเด็กมาก

เบญญา แสงมลิ (2545: 63) กล่าวเพิ่มเติมว่า บทบาทของครูในเรื่องการจัดทำกิจกรรมศิลปะ คือ การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการเจริญเติบโตของเด็กถึงขีดสุด การจัดตั้ง ที่ทำท่าย กระตุ้นและให้โอกาส สำหรับการเริ่มต้นของความซาบซึ้งในสิ่งสวยงาม การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างเสริมการเจริญเติบโตของเด็ก

การจัดกิจกรรมศิลปะ ครูควรให้คำแนะนำหรือบอกแนวทางเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การสอนกิจกรรมศิลปะโดยตรงก่อให้เกิดผลเสีย ควรสนับสนุนให้เด็กมีการค้นพบกระบวนการทางศิลปะด้วยตนเอง ให้โอกาสได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวาง โดยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้กับเด็ก การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์น้อย นับว่าเป็นการจัดศิลปะที่ไม่เหมาะสมอย่างมาก ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media) เป็นการค้นพบทางที่เป็นไปได้ของนักศิลปะในการใช้วัสดุและวิธีการหลากหลายมากขึ้น ในการทำศิลปะมากขึ้น เช่น การใช้สีน้ำกับสีเทียนระบายด้วยกัน การปะติดกับการระบายสี การเย็บกรอบภาพวาดหรือภาพระบายสี ซึ่งเป็นการผสมผสานอย่างสร้างสรรค์ไม่มีที่สิ้นสุด ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างให้กิจกรรมศิลปะเป็นการสร้างการเรียนรู้เทคนิคการสอนศิลปะที่สำคัญควรประกอบด้วย

1. กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม
2. ยอมให้เด็กใช้มือได้อิสระ ความคิดสร้างสรรค์
3. ยอมให้เด็กทำงานเอง
4. ยอมให้เด็กตัดสินใจเลือกทำงานด้วยตนเอง
5. ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย
6. ใช้กิจกรรมที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย
7. ยอมรับผลงานของเด็กที่แสดงผลงานและเก็บรักษาผลงาน
8. ให้ความเห็นเกี่ยวกับความพยายามและส่วนประกอบของงานศิลปะ
9. ถามคำถามปลายเปิด

การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้มีคุณค่าต่อการพัฒนาเด็กขึ้นอยู่กับครูมาก ครูต้องพัฒนากิจกรรมศิลปะให้มีความหมายต่อการเรียนรู้เด็ก และส่งเสริมการพัฒนา (บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. 2541)

ลำดับขั้นตอนการสอนศิลปะปฐมวัย

1. วางจุดมุ่งหมายในการสอน
2. การเตรียมก่อนลงมือสอน
 - 2.1 เตรียมแผนการสอน
 - จุดประสงค์
 - เนื้อหา
 - ระยะเวลา
 - สื่อการสอน
 - จำนวนเด็ก
 - จำนวนกิจกรรม
 - สถานที่
 - 2.2 เตรียมอุปกรณ์การสอน
3. ทดลอง และตรวจสอบอุปกรณ์ในการสอนก่อนลงมือสอนจริง
4. ทำการสอนจริง ตามแผนการสอน และสาธิตการปฏิบัติงาน
5. เตรียมตัวเด็กให้พร้อมก่อนปฏิบัติงาน
6. การปฏิบัติงานของเด็ก โดยมีผู้สอนดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดจนการเขียนชื่อลงวันที่ปฏิบัติ ให้แก่เด็กที่ยังเขียนชื่อไม่ได้
7. การเก็บรักษา และการทำความสะอาด ฝึกให้เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ให้เข้าที่ เข้าช่อง ลงตะกร้า มีที่ตากผลงานที่ยังไม่แห้ง เก็บผลงานเข้าที่ฝึกเด็กให้ช่วยกันทำความสะอาด เช่น เก็บกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ปูโต๊ะออก กวาดเช็ดทำความสะอาดไม่เข้าไปยุ่งกับงานของเด็ก
8. ประเมินผลงานเด็ก สังเกตการทำกิจกรรมศิลปะ และการนำเสนอผลงานของตนเอง

ในการจัดกิจกรรมศิลปะที่ดี ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ไม่ยึดติดอยู่กับผลงานสำเร็จรูปเท่านั้น

- เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ทุกคนแสดงออกอย่างอิสระ
- ฝึกหัดให้รู้จักเรียนรู้ในการวางแผนงาน และการแก้ไขปัญหา
- ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกในหลายๆ รูปแบบ โดยคำนึงถึงวิธีสอนแบบเรียนปนเล่น มาใช้ให้เหมาะสม

- สนับสนุนให้เรียนรู้ถึงคุณค่าของความงาม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยการนำชมนิทรรศการทางศิลปะในโอกาสต่างๆ

ข้อควรคำนึงในการสอนศิลปะเด็กปฐมวัย

1. หลีกเลี่ยงการให้แบบอย่าง หรือจุดเป็นภาพ และสมุดภาพระบายสีแก่เด็ก เพราะสิ่งเหล่านั้นทำให้เด็ก สูญเสียความคิดสร้างสรรค์

2. ต้องช่วยพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองให้กับเด็ก โดยการทำให้เด็กรู้ว่าครูมีความจริงใจกับเขา ทำให้เขารู้ว่าเขาควรจะภูมิใจในตัวเขา ทำให้เขารู้ว่าเขาควรจะภูมิใจในตัวเขาที่เขาทำได้ด้วยตัวของเขาเอง พูดกับเด็กบ่อยๆ ว่า “หนูทำได้” จะทำให้เกิดความพยายาม และไม่กลัวที่จะแสดงออก

3. ครูจะต้องไม่แก้ไข หรือทำผลงานให้แก่เด็กเสียเอง ครูเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และช่วยเด็กเมื่อต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ให้คำแนะนำ สาธิตให้ดู เมื่อเด็กใช้เป็นครั้งแรก

5. ไม่ควรวิจารณ์งานศิลปะของเด็ก หากเป็นการประเมินผลจะมีวิธีการประเมินโดยเฉพาะ เด็กๆ ควรมีอิสระที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของเขาโดยปราศจากความกลัว บทบาทของผู้สอนคือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้เขา และทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในการทำงานด้วยตนเอง

6. การทำให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของงานเด็ก จะช่วยทำให้เกิดความต้องการสร้างสรรค์งานต่างๆ

7. ควรขยายประสบการณ์ทางศิลปะของเด็ก ด้วยการพาไปทัศนศึกษาแหล่งที่แสดงผลงานทางศิลปะ หรือขอยืมภาพวาด หรือสไลด์เกี่ยวกับศิลปะนำมาให้เด็กดูในห้องเรียนบ้างถ้าทำได้ การเตรียมการสำหรับการสอนศิลปะให้เด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัย คอยให้คำแนะนำให้ค้นพบกระบวนการทางศิลปะด้วยตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ไม่วิพากษ์วิจารณ์ผลงานของเด็กในทางลบ พูดให้กำลังใจ ให้เด็กกล้าทำ กล้าแสดงออก รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นและกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟิลลิปส์ (Phillips, L.J. 1993: 59-04A) ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของนักการศึกษาเด็กปฐมวัยที่มีต่อกระบวนการทางศิลปะศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลจากนักการศึกษาเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการทางศิลปะและศิลปะศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัยที่สอนอยู่ในโรงเรียนส่วนกลางและเขตตะวันออก สังกัดกรมการศึกษาของเกาะมาอูอิ ฮาวาย จำนวน 24 คน ผลการตอบแบบสัมภาษณ์ของครู พบว่าครูมีมุมมองบางประการคล้ายกับมุมมองของผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาซึ่งเป็นมุมมองที่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่างานศิลปะควรมุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและควรสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่จูงใจให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ สำหรับมุมมองของครูที่แตกต่างอย่างมากจากแนวคิดปัจจุบันของนักศิลปะศึกษาที่ถือว่าเป็นศิลปะเป็นวิชาเรียนแขนงหนึ่ง โดยครูมีมุมมองว่าศิลปะเป็นวิชาเรียนวิชาหนึ่งที่มีแนวคิดและภาษาเฉพาะด้าน และศิลปะเป็นสิ่งที่สามารถสอนกันได้ นอกจากนี้ครูมองว่าวิชาศิลปะในอดีตที่ผ่านมาเป็นงานฝีมือที่สามารถถูกจำกัดอยู่กับงานภายในบ้าน การเรียนการสอนศิลปะศึกษา อย่างมีแบบแผนตามความคิดของครูมีน้อยมากในโรงเรียนประถมศึกษาและมักไม่ปรากฏให้เห็นในระดับอุดมศึกษา ครูทุกคนควรมีความต้องการอย่างยิ่งที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางศิลปะ ภาษาเฉพาะและสื่อการเรียนการสอนผ่านทางหลักสูตรศิลปะมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

สุทธิพรรณ ชีรพงศ์ (2534: 70) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วมและครูไม่มีส่วนร่วม พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วมและครูไม่มีส่วนร่วมมีพฤติกรรมความร่วมมือกันก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูไม่มีส่วนร่วม มีพฤติกรรมความร่วมมือก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วม และแบบครูไม่มีส่วนร่วม มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกัน

จิตติพร พิชญกุล (2538: 63) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม ผลปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบรายบุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนกพร ชีระกุล (2541: 581) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบเน้นกระบวนการ ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบเน้นกระบวนการมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ

พนิดา ชาทยาภา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายตามระยะเวลาเวลานี้ สัปดาห์ที่ 1 เด็กมีการพัฒนาสื่อความหมายทุกด้าน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยมีการพัฒนาการด้านการพูดมากเป็นอันดับแรก ในสัปดาห์ที่ 2-4 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากเป็นอันดับแรก สัปดาห์ที่ 5-7 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 2-4 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากเป็นอันดับแรก สัปดาห์ที่ 8 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5-7 ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เคียงกันทุกด้าน

วราภรณ์ นาคะศิริ (2546: 47) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการคิดเชิงมีเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยทราयी ผลการศึกษาพบว่า การคิดเชิงมีเหตุผล ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทราयीอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมกับการจัดให้กับเด็กเพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต สัมผัส และจัดกระทำกับวัตถุต่างๆ เสริมสร้างความสามารถทางสติปัญญาได้ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วย 6 อำเภอ จำนวน 191 โรงเรียน ดังนี้

1. อำเภอกุมภวาปี	73 โรงเรียน
2. อำเภอโนนสะอาด	30 โรงเรียน
3. อำเภอศรีธาตุ	30 โรงเรียน
4. อำเภอวังสามหมอ	25 โรงเรียน
5. อำเภอหนองแสง	17 โรงเรียน
6. อำเภอประจักษ์ศิลปาคม	16 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำการเลือกโรงเรียนจากจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ทั้ง 6 อำเภอ จับฉลากเลือกโรงเรียนอำเภอละ 5 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเลือกครูโรงเรียนละ 2 คน ซึ่งจะได้ครูปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 60 คน มีรายละเอียดโรงเรียนดังนี้

1. อำเภอกุมภวาปี 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนอนุบาลกุมภวาปี โรงเรียนบ้านดงเมือง โรงเรียนบ้านหินฮาวโนนงาม
โรงเรียนบ้านเหล่าแซแลหนองแวง โรงเรียนบ้านยางหล่อโนนน้ำย้อย

2. อำเภอโนนสะอาด 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านโสกวังโนนสว่าง โรงเรียนบ้านเสาเล้าฝักชีศรีสวัสดิ์ โรงเรียนอนุบาล
โนนสะอาด โรงเรียนชุมชนบ้านบึงแก้ว โรงเรียนบ้านโคกกลางหนองแวงใหญ่

3. อำเภอศรีธาตุ 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านโคกสี โรงเรียนบ้านกุดนาค้อ โรงเรียนบ้านป่าหวาย โรงเรียนบ้านตาต
ราษฎร์สมบูรณ์ โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ

4. อำเภอวังสามหมอ 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านหนองไผ่พรเจริญ โรงเรียนอนุบาลวังสามหมอ โรงเรียนบ้านหนองกุงทับม้า
โรงเรียนบ้านนาตาตนาโปร่ง โรงเรียนบ้านนาคอกชุมนาชุมพร

5. อำเภอหนองแสง 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านคำบอล โรงเรียนบ้านหนองแสง โรงเรียนบ้านนาฝาย โรงเรียนบ้าน
หนองหว้า โรงเรียนอนุบาลหนองแสง

6. อำเภอประจักษ์ศิลปาคม 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนบ้านนาม่วง โรงเรียนบ้านอุ่มจาน โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม
โรงเรียนบ้านเมืองบัง โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของ
ครูปฐมวัยในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับ
การศึกษา และระดับชั้นที่สอน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น

4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 1 ข้อ

ด้านที่ 2 สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำ จำนวน 3 ข้อ

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 15 ข้อ

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ในด้านความหมายของกิจกรรม พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็ก กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ประเภทของสื่อและวัสดุอุปกรณ์ รูปแบบในการจัดกิจกรรม บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือ โดยกำหนดแบบสอบถามเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของครูปฐมวัย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

ด้านที่ 2 สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำ ทั้ง 3 ด้านนี้เป็นแบบสอบถามแบบให้จัดอันดับ

ความสำคัญ

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถาม แบบคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมโครงสร้างของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ตอน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบข้อคำถามและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่านดังนี้

1. อาจารย์วรารภรณ์ นาคะศิริ	อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยี
คหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. อาจารย์ปิยะอร ตั้งตรงจิตร	อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
3. อาจารย์ศรีแก้ว ศรีหรั่ง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุดรธานี เขต 2
4. อาจารย์สุรียนต์ อินทร์อุดม	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุดรธานี เขต 2
5. อาจารย์มารศรี บุษดี	อาจารย์ประจำโรงเรียนบ้านเหล่าแซแล
หนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุดรธานี เขต 2

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขข้อความและรูปแบบของแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การตัดสิน ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3. สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 3 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ซึ่งมีค่าระหว่าง .28 - .85 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ α - coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูปฐมวัยที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามไปส่งยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 โรงเรียน เพื่อนำไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ครูปฐมวัยที่สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูลกับทางโรงเรียนและเป็นผู้ไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ จากนั้นนำมาดำเนินการหาค่าสถิติ โดยการจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ด้านประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้มากที่สุด ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด ปัญหาและข้อเสนอนั้น โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน วิเคราะห์โดยการหาคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน วิเคราะห์โดยใช้ t-test สำหรับ independent samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N แทน จำนวนครุปฐมวัย

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 79)

$$S = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N แทน จำนวนครุปฐมวัย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530: 224)

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y ยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y

3. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 170)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

4. เปรียบเทียบทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามระดับชั้นที่สอนโดยใช้ t-test สำหรับ independent samples (บุญเชิด ภิญญโณนนตพงษ์. 2545: 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	x_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	x_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายดังต่อไปนี้

f	แทน ความถี่
%	แทน ร้อยละ
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน อัตราส่วนที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ ที

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ด้านที่ 2 สื่อและอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตาราง 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ	60	100.00
25 - 35 ปี	12	20.00
35 ขึ้นไป	48	80.00
2. ระดับการศึกษา	60	100.00
อนุปริญญา	4	6.67
ปริญญาตรี	56	93.33
3. ระดับชั้นที่สอน	60	100.00
อนุบาลปีที่ 1	30	50.00
อนุบาลปีที่ 2	30	50.00

จากตาราง 1 จะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 35 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 80.00) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 93.33) และสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 จำนวนเท่ากัน

จากการตอบแบบสอบถามของครูปฐมวัยไม่มีครูปฐมวัยที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และไม่มีครูปฐมวัยที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลเฉพาะความถี่และค่าร้อยละของอันดับที่ 1 ถึง 5 เท่านั้น และคิดค่าร้อยละจากร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง 60 คน

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ครูปฐมวัยจัดบ่อยที่สุด

ตาราง 2 ร้อยละของกิจกรรมที่ครูปฐมวัยจัดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของกิจกรรม		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
วาดภาพระบายสี	f	50	5	2	2	0
	%	83.33	8.33	3.33	3.33	0.00
เล่นกับสี	f	6	12	11	10	10
	%	10.00	20.00	18.33	16.67	16.67

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทของกิจกรรม		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ฉีกปะ	f	3	14	11	21	8
	%	5.00	23.33	18.33	35.00	13.33
ปั้น	f	12	26	7	9	3
	%	20.00	43.33	11.67	15.00	5.00
พิมพ์ภาพ	f	2	5	9	7	18
	%	3.33	8.33	15.00	11.67	30.00

จากตาราง 2 แสดงว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ครูปฐมวัยจัดบ่อยเป็นอันดับ 1 คือ วาดภาพระบายสี (ร้อยละ 83.33) รองลงมาคือ ปั้น (ร้อยละ 12.00) เล่นกับสี (ร้อยละ 10.00) และพิมพ์ภาพ (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ

ด้านที่ 2 สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้มากที่สุดในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ตาราง 3 สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยจัดซื้อจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของสื่อและอุปกรณ์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
กระดาษสี	f	19	9	8	5	3
	%	31.67	15.00	13.33	8.33	5.00
สีผสมอาหาร	f	21	12	14	3	2
	%	35.00	20.00	23.33	5.00	3.33
ดินสอสี	f	12	13	13	6	2
	%	20.00	21.67	21.67	10.00	3.33
ดินสอดำ	f	31	10	5	8	2
	%	51.67	16.67	8.33	13.33	3.33
สีเมจิก	f	2	4	4	2	10
	%	3.33	6.67	6.67	3.33	16.67

จากตาราง 3 แสดงว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยจัดซื้อบ่อย เป็นอันดับ 1 คือ ดินสอดำ (ร้อยละ 51.67) รองลงมาคือ สีผสมอาหาร (ร้อยละ 35.00) กระดาษสี (ร้อยละ 31.67) และสีเมจิก (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ

ตาราง 4 สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุเหลือใช้จำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของสื่อและอุปกรณ์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
กล่องกระดาษ	f	21	4	6	5	4
	%	35.00	6.67	10.00	8.33	6.67
กล่องยาสีฟัน	f	12	8	13	3	2
	%	20.00	13.33	21.67	5.00	3.33
ไม้ไอศกรีม	f	10	9	6	6	5
	%	16.67	15.00	10.00	10.00	8.33
ฝาขวดน้ำอัดลม	f	7	10	4	5	2
	%	11.67	16.67	6.67	8.33	3.33
หลอดกาแฟ	f	21	13	0	6	6
	%	35.00	21.67	0.00	10.00	10.00

จากตาราง 4 แสดงว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้มากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ กล่องกระดาษ และหลอดกาแฟ (ร้อยละ 35.00) รองลงมาคือ กล่องยาสีฟัน (ร้อยละ 20.00) และฝาขวดน้ำอัดลม (ร้อยละ 11.67) ตามลำดับ

ตาราง 5 สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุธรรมชาติจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของสื่อและอุปกรณ์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ใบไม้	f	46	4	1	2	0
	%	76.67	6.67	1.67	3.33	0.00
กิ่งไม้	f	7	7	5	10	4
	%	11.67	11.67	8.33	16.67	6.67
ก้านกล้วย	f	9	14	6	2	3
	%	15.00	23.33	10.00	3.33	5.00
ดอกไม้แห้ง	f	4	10	1	6	3
	%	6.67	16.67	1.67	10.00	5.00
ทราย	f	12	1	10	6	1
	%	20.00	1.67	16.67	10.00	1.67

ตาราง 5 แสดงว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้มากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ใบบัตร (ร้อยละ 76.67) รองลงมาคือ ทราบ (ร้อยละ 20.00) ก้านกล้วย (ร้อยละ 15.00) และดอกไม้แห้ง (ร้อยละ 6.67) ตามลำดับ

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด

ตาราง 6 ภาพคนที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของภาพคน		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ผู้ชาย	f	12	10	12	11	4
	%	20.00	16.67	20.00	18.33	6.67
ผู้หญิง	f	20	15	11	8	0
	%	33.33	25.00	18.33	13.33	0.00
คนแก่	f	1	3	8	0	32
	%	1.67	5.00	13.33	0.00	53.33
เด็กชาย	f	17	11	10	13	1
	%	28.33	18.33	16.67	21.67	1.67
เด็กหญิง	f	22	20	5	5	0
	%	36.67	33.33	8.33	8.33	0.00

จากตาราง 6 แสดงว่า ภาพคนที่เด็กชอบวาดมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือเด็กหญิง (ร้อยละ 36.67) รองลงมาคือ ผู้หญิง (ร้อยละ 33.33) เด็กชาย (ร้อยละ 28.33) และคนแก่ (ร้อยละ 1.67) ตามลำดับ

ตาราง 7 ภาพสัตว์ที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของภาพสัตว์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
กระต่าย	f	14	3	6	2	4
	%	23.33	5.00	10.00	3.33	6.67
นก	f	13	9	8	6	4
	%	21.67	15.00	13.33	10.00	6.67

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเภทของภาพสัตว์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
งู	f	22	7	9	1	2
	%	36.67	11.67	15.00	1.67	3.33
ไก่	f	16	7	5	4	1
	%	26.67	11.67	8.33	6.67	1.67
ปลา	f	24	15	2	5	2
	%	40.00	25.00	3.33	8.33	3.33

จากตาราง 7 แสดงว่า ภาพสัตว์ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ปลา (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ งู (ร้อยละ 36.67) ไก่ (ร้อยละ 26.67) และนก (ร้อยละ 21.67) ตามลำดับ

ตาราง 8 ภาพธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของภาพธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมรอบตัว		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ต้นไม้	f	23	16	15	0	4
	%	38.33	26.67	25.00	0.00	6.67
บ้าน	f	22	6	6	17	9
	%	36.67	10.00	10.00	28.33	15.00
ดอกไม้	f	19	23	8	8	6
	%	31.67	38.33	13.33	13.33	10.00
ภูเขา	f	23	8	17	8	6
	%	38.33	13.33	28.33	13.33	10.00
รถยนต์	f	3	9	1	2	10
	%	5.00	15.00	1.67	3.33	16.67

จากตาราง 8 แสดงว่า ภาพธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ต้นไม้ และ ภูเขา (ร้อยละ 38.33) รองลงมาคือ บ้าน (ร้อยละ 36.67) ดอกไม้ (ร้อยละ 31.67) และรถยนต์ (ร้อยละ 5.00) ตามลำดับ

ตาราง 9 ภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของภาพผัก ผลไม้		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
มะละกอ	f	12	6	6	1	5
	%	20.00	10.00	10.00	1.67	8.33
แตงโม	f	22	17	12	3	3
	%	36.67	28.33	20.00	5.00	5.00
ส้ม	f	30	16	3	1	0
	%	50.00	26.67	5.00	1.67	0.00
แอปเปิล	f	17	6	10	4	2
	%	28.33	10.00	16.67	6.67	3.33
กล้วย	f	13	4	4	13	5
	%	21.67	6.67	6.67	21.67	8.33

จากตาราง 9 แสดงว่า ภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ส้ม (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือ แตงโม (ร้อยละ 36.67) แอปเปิล (ร้อยละ 28.33) และมะละกอ (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ

ตาราง 10 งานปั้นคนที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของคน		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ผู้ชาย	f	13	7	10	13	3
	%	21.67	11.67	16.67	21.67	5.00
ผู้หญิง	f	12	18	14	8	0
	%	20.00	30.00	23.33	13.33	0.00
คนแก่	f	1	2	9	1	30
	%	1.67	3.33	15.00	1.67	50.00
เด็กชาย	f	12	15	11	9	0
	%	20.00	25.00	18.33	15.00	0.00
เด็กหญิง	f	24	14	5	5	0
	%	40.00	23.33	8.33	8.33	0.00

จากตาราง 10 แสดงว่า คนที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ เด็กหญิง (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ ผู้ชาย (ร้อยละ 21.67) ผู้หญิง และ เด็กชาย (ร้อยละ 20.00) และคนแก่ (ร้อยละ 1.67) ตามลำดับ

ตาราง 11 งานปั้นสัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของสัตว์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ช้าง	f	10	15	7	2	3
	%	16.67	25.00	11.67	3.33	5.00
งู	f	47	1	1	3	1
	%	78.33	1.67	1.67	5.00	1.67
ไก่	f	8	4	7	4	6
	%	13.33	6.67	11.67	6.67	10.00
ปลา	f	8	6	7	6	5
	%	13.33	10.00	11.67	10.00	8.33
เต่า	f	4	10	8	3	4
	%	6.67	16.67	13.33	5.00	6.67

จากตาราง 11 แสดงว่า สัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ งู (ร้อยละ 78.33) รองลงมาคือ ช้าง (ร้อยละ 16.67) ไก่ และปลา (ร้อยละ 13.33) และ เต่า (ร้อยละ 6.67) ตามลำดับ

ตาราง 12 งานปั้นเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมรอบตัว		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ต้นไม้	f	23	9	9	3	8
	%	38.33	15.00	15.00	5.00	13.33
บ้าน	f	11	11	8	2	8
	%	18.33	18.33	13.33	3.33	13.33

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของคน		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
ดอกไม้	f	18	5	8	12	2
	%	30.00	8.33	13.33	20.00	3.33
ภูเขา	f	11	14	10	7	1
	%	18.33	23.33	16.67	11.67	1.67
รถยนต์	f	27	13	7	5	1
	%	45.00	21.67	11.67	8.33	1.67

จากตาราง 12 แสดงว่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบนั้น เป็นอันดับ 1 คือ รถยนต์ (ร้อยละ 45.00) รองลงมาคือ ต้นไม้ (ร้อยละ 38.33) ดอกไม้ (ร้อยละ 30.00) และบ้าน กับภูเขา (ร้อยละ 18.33) ตามลำดับ

ตาราง 13 งานปั้นผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของผัก ผลไม้		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
แครอท	f	23	9	9	3	8
	%	38.33	15.00	15.00	5.00	13.33
ถั่ว	f	27	13	7	5	1
	%	45.00	21.67	11.67	8.33	1.67
มะนาว	f	16	4	4	4	3
	%	26.67	6.67	6.67	6.67	5.00
ส้ม	f	24	9	4	2	1
	%	40.00	15.00	6.67	3.33	1.67
กล้วย	f	7	49	3	7	4
	%	11.67	81.67	5.00	11.67	6.67

จากตาราง 13 แสดงว่า ผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ถั่ว (ร้อยละ 45.00) รองลงมาคือ ส้ม (ร้อยละ 40.00) แครอท (ร้อยละ 38.33) และกล้วย (ร้อยละ 11.67) ตามลำดับ

ตาราง 14 การประดิษฐ์ที่เด็กชอบประดิษฐ์มากที่สุดจำแนกตามประเภทและอันดับที่

ประเภทของศิลปะประดิษฐ์		อันดับที่				
		1	2	3	4	5
หุ่นยนต์	f	12	10	8	6	4
	%	20.00	16.67	13.33	10.00	6.67
รถยนต์	f	6	8	6	6	10
	%	10.00	13.33	10.00	10.00	16.67
บ้าน	f	11	8	8	5	7
	%	18.33	13.33	13.33	8.33	11.67
บัตรอวยพร	f	11	3	5	9	7
	%	18.33	5.00	8.33	15.00	11.67
โมบายล์	f	10	10	8	1	3
	%	16.67	16.67	13.33	1.67	5.00

จากตาราง 14 แสดงว่า การประดิษฐ์ที่เด็กชอบประดิษฐ์มากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ หุ่นยนต์ (ร้อยละ 20.00) รองลงมาคือ โมบายล์ (ร้อยละ 16.67) บ้านและบัตรอวยพร (ร้อยละ 18.33) และรถยนต์ (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรม

ปัญหา เด็กทำกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองชอบ เช่น ชอบปั้นดินน้ำมันก็จะไม่ยอมเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่นๆ และเวลาวาดภาพเพื่อนบอกว่าวาดไม่สวยเด็กก็ไม่อยากวาดภาพอีก

ข้อเสนอแนะ การจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ควรมีกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจอยากทำกิจกรรม และครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิดคอยแนะนำให้กำลังใจเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม

ด้านที่ 2 สื่อและอุปกรณ์

ปัญหา สื่อและอุปกรณ์มีน้อยและบางประเภทมีราคาแพง ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์นั้น เด็กทำทุกวัน จึงเกิดความสิ้นเปลืองมากทำให้สื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ข้อเสนอแนะ เลือกซื้อสื่อและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง และนำสื่ออุปกรณ์ในห้องที่เป็นวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ด้านที่ 3 ด้านงบประมาณ

ปัญหา งบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์มีค่อนข้างน้อยและสื่อมีราคาแพง
ข้อเสนอแนะ ใช้งบประมาณที่มีอยู่จัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม
และใช้อย่างประหยัด

ด้านที่ 4 ด้านผู้บริหาร ครู เด็ก ผู้ปกครอง

ปัญหา การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารค่อนข้างน้อย
และครูปฐมวัยส่วนมากไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่วนตัวผู้ปกครองเองก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรระดับปฐมวัยและ
ต้องการให้บุตรหลานอ่านออกเขียนได้

ข้อเสนอแนะ ฝ่ายบริหารควรสนใจการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ และครูควรได้รับการ
อบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเสมอ เพื่อที่จะได้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับเด็ก
และควรจัดประชุมครูและผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจว่าหลักสูตรของระดับปฐมวัย เป็นการเตรียม
ความพร้อมไม่ใช่การสอนหนังสือ

ตอนที่ 3 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

เนื่องจากการตอบแบบสอบถามไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และไม่มีผู้ที่
จบการศึกษาระดับปริญญาโท ดังนั้นจึงเปรียบเทียบทักษะของครู โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา
ระดับชั้นที่สอน วิเคราะห์โดยใช้ t-test สำหรับ independent samples

3.1 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม

ตาราง 15 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทักษะ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.80	0.44	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็ก ได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.18	0.85	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจ ของเด็ก	4.54	0.65	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับ กิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.42	0.70	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสม กับวัยของเด็ก	4.70	0.53	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.70	0.56	เห็นด้วยมาก

ตาราง 15 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทัศนะ
7. สื่อและอุปกรณ์ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.48	0.72	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.80	0.40	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.72	0.49	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำ สื่อและอุปกรณ์มาทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์ร่วมกัน	4.53	0.57	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรม ที่เด็กชอบ	4.48	0.65	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.60	0.53	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการณ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.48	0.62	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.60	0.56	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะ เป็นประจำ	4.63	0.61	เห็นด้วยมาก
รวม	4.58	0.37	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูปฐมวัยมีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวมและทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยว่า ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน และควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็กเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

3.2 ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตาม อายุ

ตาราง 16 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูอายุ 25 - 35 ปี

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทักษะ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.58	0.51	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	3.83	0.72	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.50	0.67	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.42	0.51	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.67	0.49	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.67	0.49	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.50	0.52	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.75	0.45	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.50	0.52	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน	4.33	0.49	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆนอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบ	4.00	0.85	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.33	0.49	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการณ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.33	0.65	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.33	0.65	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ	4.33	0.78	เห็นด้วยมาก
รวม	4.41	0.40	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 16 แสดงว่าครูปฐมวัยที่มีอายุ 25-35 ปี มีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรมโดยครูเห็นด้วยว่า ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และควรมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใหม่ ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

ตาราง 17 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูอายุ 35 ปีขึ้นไป

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทักษะ
1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.85	0.41	เห็นด้วยมาก
2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.27	0.87	เห็นด้วยมาก
3. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจ ของเด็ก	4.55	0.65	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.42	0.74	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.71	0.54	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.71	0.58	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.48	0.77	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.81	0.39	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.77	0.47	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน	4.58	0.58	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบ	4.60	0.54	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.67	0.52	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะของเด็กปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.52	0.62	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.67	0.52	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ	4.71	0.54	เห็นด้วยมาก
รวม	4.62	0.35	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 17 แสดงว่าครูปฐมวัยที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป มีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรมโดยครูเห็นด้วยว่า ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก และสื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

ตาราง 18 การเปรียบเทียบทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามอายุ

ทัศนคติของครู	อายุ 25-35 ปี		อายุ 35 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	s	\bar{X}	s	
ทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ	4.41	0.40	4.62	0.35	1.858

จากตาราง 18 แสดงว่า ทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามอายุ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูปฐมวัยที่มีอายุ 25-35 ปี และอายุ 35 ปีขึ้นไป มีทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

3.3 ทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา

ตาราง 19 ทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา

กิจกรรม	\bar{X}	s	ระดับของทัศนคติ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.50	0.58	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.25	0.50	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.25	0.50	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก

ตาราง 19 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทัศนะ
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.50	0.58	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่น	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.25	0.50	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.50	0.58	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์ร่วมกัน	4.50	0.58	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรม ที่เด็กชอบ	4.50	0.58	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.00	0.82	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการณ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.00	0.82	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะ เป็นประจำ	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก
รวม	4.30	0.58	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 19 แสดงว่า ครูปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความเห็นด้วยอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยว่า ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันโดยจัดทุกวัน ควรมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใหม่ๆ เสมอ เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก สื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน ในการทำกิจกรรม ควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบเป็นอันดับแรก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ ครูและเด็กร่วมกัน จัดนิทรรศการณ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ตาราง 20 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทักษะ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.82	0.43	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.18	0.88	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.56	0.66	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.43	0.68	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.73	0.49	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.71	0.56	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในห้องถิ่น	4.50	0.71	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.84	0.37	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.73	0.49	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน	4.54	0.57	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบ	4.48	0.66	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.64	0.48	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.52	0.60	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.63	0.52	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ	4.66	0.58	เห็นด้วยมาก
รวม	4.60	0.35	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 20 แสดงว่า ครูปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเห็นด้วยอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยว่า ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันโดยจัดทุกวัน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กิจกรรมควรมี

ความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และสื่ออุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

ตาราง 21 การเปรียบเทียบทัศนะของครู โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนะของครู	อนุปริญญา		ปริญญาตรี		t
	\bar{X}	s	\bar{X}	s	
ทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ	4.30	0.58	4.46	0.35	1.588

จากตาราง 21 แสดงว่า ทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และครูปฐมวัยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไม่แตกต่างกัน

3.4 ทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตาม ระดับชั้นที่สอน

ตาราง 22 ทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

กิจกรรม	\bar{X}	s	ระดับของ ทัศนะ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.83	0.38	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.33	0.71	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.50	0.68	เห็นด้วยมาก
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.43	0.68	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.67	0.55	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.73	0.45	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.47	0.78	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.77	0.43	เห็นด้วยมาก

ตาราง 22 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทัศนะ
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.73	0.45	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์ร่วมกัน	4.43	0.57	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากกิจกรรม ที่เด็กชอบ	4.47	0.63	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.50	0.57	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการณ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.40	0.67	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.50	0.63	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะ เป็นประจำ	4.50	0.73	เห็นด้วยมาก
รวม	4.55	0.39	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 22 แสดงว่า ครูปฐมวัยที่สอนในระดับอนุบาลปีที่ 1 มีความเห็นด้วยอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยว่า ควรจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก รองลงมาคือ ควรมีสื่อและอุปกรณ์ที่ใหม่ ๆ เสมอ เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก และสื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก และกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

ตาราง 23 ทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ของครูที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทัศนะ
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน	4.77	0.50	เห็นด้วยมาก
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็ก ได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก	4.03	0.96	เห็นด้วยมาก
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจ ของเด็ก	4.59	0.63	เห็นด้วยมาก

ตาราง 23 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S	ระดับของ ทัศนะ
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลาช้านกว่าวาดภาพแผ่นเล็ก	4.40	0.72	เห็นด้วยมาก
5. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.73	0.52	เห็นด้วยมาก
6. ควรมีสื่อและอุปกรณ์ ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก	4.67	0.66	เห็นด้วยมาก
7. สื่อและอุปกรณ์ ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกรหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น	4.50	0.68	เห็นด้วยมาก
8. ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก	4.83	0.38	เห็นด้วยมาก
9. สื่อและอุปกรณ์ ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก	4.70	0.53	เห็นด้วยมาก
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อและอุปกรณ์ มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน	4.63	0.56	เห็นด้วยมาก
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบ	4.50	0.68	เห็นด้วยมาก
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ	4.70	0.47	เห็นด้วยมาก
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการงาน ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง	4.57	0.57	เห็นด้วยมาก
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก	4.70	0.47	เห็นด้วยมาก
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ	4.77	0.43	เห็นด้วยมาก
รวม	4.61	0.35	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 23 แสดงว่า ครูปฐมวัยที่สอนในระดับอนุบาลปีที่ 2 มีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวม และทุกกิจกรรม โดยเห็นด้วยว่า ควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันโดยจัดทุกวัน และครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ รองลงมาคือการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และเห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

ตาราง 24 การเปรียบเทียบทักษะของครู โดยจำแนกตามระดับชั้นที่สอน

ทักษะของครู	อนุบาลปีที่ 1		อนุบาลปีที่ 2		t
	\bar{X}	s	\bar{X}	s	
ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ	4.55	0.39	4.61	0.35	0.572

จากตาราง 24 แสดงว่า ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครูปฐมวัยที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และครูที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสำรวจการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยและศึกษาทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยโดยจำแนกตาม อายุ ระดับชั้นที่สอน ระดับการศึกษา

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และระดับชั้นที่สอน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วย 6 อำเภอ จำนวน 191 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ทำการสอนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำการเลือกโรงเรียนจากจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ทั้ง 6 อำเภอ จับฉลากเลือกโรงเรียนอำเภอละ 5 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเลือกครูโรงเรียนละ 2 คน ซึ่งจะได้ครูปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระดับชั้นที่สอน ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ในด้านต่างๆ ดังนี้ ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การใช้สื่อและอุปกรณ์ ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด และปัญหาและข้อเสนอแนะ 2) ทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระดับชั้นที่สอน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 1 ข้อ

ด้านที่ 2 สื่อ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำ จำนวน 3 ข้อ

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 15 ข้อ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย พบว่า

1.1 ประเภทของกิจกรรมที่ครูจัดบ่อยที่สุดคือ วาดภาพระบายสี รองลงมาคือ ปั้น และ เล่นกับสี ตามลำดับ

1.2 สื่อและอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้มากที่สุดในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คือ

1.2.1 สื่อที่เป็นวัสดุจัดซื้อที่ครูปฐมวัยจัดซื้อมากที่สุด คือ ดินสอดำ สีผสมอาหาร และกระดาษสี ตามลำดับ

1.2.2 สื่อที่เป็นวัสดุเหลือใช้ที่ครูปฐมวัยใช้มากที่สุด คือ กล่องกระดาษ หลอดกาแฟ และกล่องยาสีฟัน ตามลำดับ

1.2.3 สื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติที่ครูใช้มากที่สุด คือ ใบไม้ ทราย และก้านกล้วย ตามลำดับ

1.3 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กชอบทำมากที่สุด พบว่า

1.3.1 การวาดภาพ ภาพคนที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ ภาพสัตว์ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ปลา งู ไก่ และนก ตามลำดับ ภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ต้นไม้ ภูเขา ดอกไม้ และรถยนต์ ตามลำดับ ภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ส้ม แดงโม แอปเปิ้ล และมะละกอ ตามลำดับ

1.3.2 การปั้น รูปคนที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้ชาย ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ รูปสัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ งู ช้าง ไก่ ปลา และเต่า ตามลำดับ รูปธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบปั้น คือ รถยนต์ ต้นไม้ ดอกไม้ บ้าน และภูเขา ตามลำดับ รูปผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ ถั่ว ส้ม แครอท กล้วย ตามลำดับ

1.3.3 การประดิษฐ์ที่เด็กชอบมากที่สุด คือ การประดิษฐ์หุ่นยนต์ โมบายล์ บ้าน บัตรอวยพร และรถยนต์ ตามลำดับ

1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.4.1 ประเภทของกิจกรรม

ปัญหา เด็กทำกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองชอบ เช่น ชอบปั้นดินน้ำมันก็จะไม่ยอมเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่นๆ และเวลาวาดภาพเพื่อนบอกว่าวาดไม่สวยเด็กก็ไม่อยากวาดภาพอีก

ข้อเสนอแนะ การจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ควรมีกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจอยากทำกิจกรรม และครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิดคอยแนะนำให้กำลังใจเด็กในขณะทำกิจกรรม

1.4.2 สื่อและอุปกรณ์

ปัญหา สื่อและอุปกรณ์มีน้อยและบางประเภทมีราคาแพง ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์นั้นเด็กทำทุกวัน จึงเกิดความสิ้นเปลืองมากทำให้สื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ข้อเสนอแนะ เลือกซื้อสื่อและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง และนำสื่ออุปกรณ์ในท้องถิ่นที่เป็นวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.4.3 ด้านงบประมาณ

ปัญหา งบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์มีค่อนข้างน้อยและสื่อมีราคาแพง

ข้อเสนอแนะ ใช้งบประมาณที่มีอยู่จัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมและใช้อย่างประหยัด

1.4.4 ด้านผู้บริหาร ครู เด็ก ผู้ปกครอง

ปัญหา การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้รับความสนใจจากฝ่ายบริหารค่อนข้างน้อย และครูปฐมวัยส่วนมากไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่วนตัวผู้ปกครองเองก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรระดับปฐมวัยและต้องการให้บุตรหลานอ่านออกเขียนได้

ข้อเสนอแนะ ฝ่ายบริหารควรสนใจการจัดการศึกษาในทุกกระดับ และครูควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเสมอ เพื่อที่จะได้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับเด็ก และควรจัดประชุมครูและผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจว่าหลักสูตรของระดับปฐมวัย เป็นการเตรียมความพร้อมไม่ใช่การสอนหนังสือ

2. การศึกษาทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวมและทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยเป็นอันดับแรก คือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน และควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก รองลงมาคือ สื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก

3. การเปรียบเทียบทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยโดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน พบว่า มีทักษะไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า พบผลการวิจัยตามจุดประสงค์ที่ผู้วิจัยจะนำมาอภิปราย ตามลำดับ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย ครูจัดกิจกรรมดังนี้

1.1 ประเภทของกิจกรรมที่ครูจัดเป็นอันดับแรก คือ วาดภาพระบายสี รองลงมาคือ ปั้น และเล่นกับสี ตามลำดับ

1.2 สื่อและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มากที่สุด สื่อวัสดุที่จัดซื้อ คือ ดินสอดำ สีผสมอาหาร และกระดาษสี ตามลำดับ สื่อที่เป็นวัสดุเหลือใช้ คือ กล่องกระดาษ หลอดกาแฟ และกล่องยาสีฟัน ตามลำดับ สื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ คือ ใบไม้ ทราย และก้านกล้วย ตามลำดับ

1.3 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เด็กชอบทำมากที่สุด พบว่า การวาดภาพคนที่เด็กชอบ วาดมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ การวาดภาพสัตว์ที่เด็กชอบ วาดมากที่สุด คือ ปลา งู ไก่ และนก ตามลำดับ การวาดภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ต้นไม้ ภูเขา ดอกไม้ และรถยนต์ ตามลำดับ การวาดภาพผัก ผลไม้ที่เด็กชอบวาดมากที่สุด คือ ส้ม แดงโม แอปเปิล และมะละกอ ตามลำดับ งานปั้น ในการปั้นรูปคน นั้นเด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ เด็กหญิง ผู้ชาย ผู้หญิง เด็กชาย และคนแก่ ตามลำดับ รูปสัตว์ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ งู ช้าง ไก่ ปลา และเต่า ตามลำดับ รูปธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กชอบปั้น คือ รถยนต์ ต้นไม้ ดอกไม้ บ้าน และภูเขา ตามลำดับ รูปผัก ผลไม้ที่เด็กชอบปั้นมากที่สุด คือ ถั่ว ส้ม แครอท กล้วย ตามลำดับ การประดิษฐ์ที่เด็กชอบมากที่สุด คือ การประดิษฐ์หุ่นยนต์ โมบายล์ บ้าน บัตรอวยพร และรถยนต์ ตามลำดับ

สามารถอภิปรายได้ว่า จากผลการสำรวจพบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ครูจัดให้เด็กเป็นอันดับแรก คือ การวาดภาพระบายสีซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก การวาดภาพระบายสีเป็นสื่อช่วยให้เด็กได้แสดงความคิด ความรู้สึก ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะชอบวาดภาพที่เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งที่ตนเองพบเห็นมา เช่น วาดภาพตนเอง วาดภาพต้นไม้ และวาดภาพส้ม แดงโม และจะชอบปั้นอะไรที่ปั้นง่าย ๆ เช่น ปั้นงู ปั้นถั่ว ปั้นส้ม ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการของกล้ามเนื้อในระยะแรกยังเจริญไม่เต็มที่ กล้ามเนื้อยังอ่อน การประสานระหว่างมือกับตายังไม่ดี กระดูกข้อมือยังอ่อน จึงทำให้เด็กไม่สามารถปั้นอะไรที่ยาก ๆ และมีรายละเอียดเยอะ ๆ ได้ การปั้นจึงเป็นการส่งเสริมกล้ามเนื้อ ข้อมือ และนิ้วมือ แข็งแรงขึ้นจากการบีบ นวด ทูบ ดึง และประดิษฐ์ต่างๆ เด็กในช่วงนี้ก็เริ่มจะบังคับการเคลื่อนไหวของแขนได้แล้ว และประสานทากับมือเริ่มมีความสัมพันธ์

กัน จึงสามารถวาดภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ หรือวาดเป็นรูปทรงต่าง ๆ ได้ และจะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการเขียนหนังสือต่อไป ซึ่งศิริลักษณ์ ศรีกรม (2537: 1) กล่าวเพิ่มเติมว่า ศิลปะแสดงถึงพัฒนาการของเด็กต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นสื่อในการเรียนรู้ ในบางระยะเด็กใช้ศิลปะเป็นสื่อในการออกแบบและสื่อความหมายโดยใช้ภาพ (Graphic Communication) ผู้ใกล้ชิดกับเด็กควรรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กทุกกระยะช่วงอายุ เพื่อจะได้เข้าใจการแสดงออกของเด็ก สามารถแนะนำส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม กล่าวได้ว่าพัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้น เด็กจะแสดงออกทางศิลปะตั้งแต่อายุ 2 ขวบ และระหว่างอายุ 2-4 ขวบ เด็กจะแสดงออกโดยใช้มือป้ายหรือละเลง สิ่งเลอะเทอะ โคลน น้ำ แป้ง ฯลฯ หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่าง โดยลากจากซ้ายไปขวา ขวามาซ้าย บนไปล่าง ฎไปฎมา หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่าง โดยไม่เลือกจากทางไหน การลากเส้นจึงไม่มีระเบียบ ยุ่งเหยิง สับสน ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถบังคับหรือให้เป็นไปตามความต้องการ เด็กจะสนใจต่อการเคลื่อนไหวของมือเท่านั้น เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นก็จะค่อยๆ รู้จักบังคับมือให้ลากเส้นไปตามความพอใจได้ การแสดงออกของเด็กในวัยนี้ ถ้าหากได้รับการส่งเสริมให้ทำได้ทำไปเรื่อยๆ ต่อไปก็จะเข้าใจถึงขั้นที่เรียกว่า เส้นวาดนั้นอาจทำเป็นรูปสิ่งใดก็ได้ โดยที่เด็กจะเริ่มพูดว่ากำลังเขียนรูปอะไร เช่น “นี่ของน้องหนู” การที่เด็กออกชื่อรูปที่วาดเช่นนี้มิได้หมายความว่า รูปที่วาดนั้นจะมีส่วนคล้ายคลึงกับความจริง รูปนั้นยังเป็นเพียงแต่เส้นขยุกขยิกตามเดิม 2-4 ขวบ คือ เรื่องเกี่ยวกับบ้าน และชีวิตครอบครัว ซึ่งเด็กจะสนใจและเข้าใจมากกว่าอย่างอื่น สรุปได้ว่า พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เป็นพัฒนาการทางด้านความคิด จินตนาการซึ่งเด็กจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกันไป ช้าหรือเร็วไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น ความสนใจ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และแรงจูงใจของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้ที่ดูแลเด็กควรมีความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กทุกช่วงอายุ เพื่อจะได้ส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม

2. การศึกษาทัศนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวมและทุกกิจกรรม โดยครูเห็นด้วยเป็นอันดับแรก คือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน และควรเลือกสื่อและอุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก และสื่อและอุปกรณ์ควรจัดให้มีความง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่เห็นด้วยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญ คือ ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีพัฒนาการกล้ามเนื้อแข็งแรง การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเขียน เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีความอดทน รู้จักแบ่งปัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และยังช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมให้กับเด็ก ดังนั้นครูปฐมวัยจึงมีความเห็นด้วยอย่างมากในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยรวม และเห็นด้วยอย่างมากทั้งในเรื่อง ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน และควรเลือกสื่อ อุปกรณ์ที่มีความ

ปลอดภัยต่อเด็ก และนอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็ก ต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญโดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การเลือกกิจกรรมควรเลือกกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ฝึกการสร้างสรรค์ ฝึกลักษณะนิสัย ฝึกความพร้อมในการเรียนและช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ศิลปะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถ และความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปของภาพ หรือสิ่งของ เด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก และคิดออกมาเป็นผลงานการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้าทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเราได้เข้าใจ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2540: 23-24) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน กรมวิชาการจึงกำหนดหลักการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้

3. การเปรียบเทียบทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัยโดยจำแนกตาม อายุ ระดับชั้นที่สอน ระดับการศึกษา

ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามอายุ พบว่า มีทักษะในการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

สามารถอภิปรายได้ว่า เนื่องจากเมื่อครูมีอายุเพิ่มขึ้นประสบการณ์ในการสอนก็เพิ่มขึ้น แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วกลับพบว่าทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทักษะไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าช่วงอายุที่เรากำหนดมีความใกล้เคียงกันเกินไปทำให้ไม่มีแตกต่างกันเกิดขึ้น หรืออาจเป็นเพราะว่าทักษะของครูไม่ว่าจะอายุเท่าใดก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เหมือนกัน ว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญ คือ ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีพัฒนาการกล้ามเนื้อแข็งแรง การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเขียน เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีความอดทน รู้จักแบ่งปัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและยังช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมให้กับเด็ก สอดคล้องกับ กมล เวียสุวรรณ (2541: 14) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์จากมโนทัศน์ที่ได้จากความจริงหรือจินตนาการ โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจอุดมการณ์นั้น งานศิลปะที่มีคุณค่าจึงสร้างสรรค์ขึ้นจากการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ปัญญา ใจวิสัย และเครื่องมือในการสร้างสรรคงานให้มีคุณค่าทางความงาม

ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีทักษะในการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

สามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจัยที่กระทบ และรบกวนความเป็นธรรมชาติในการแสดงออกของเด็กที่สำคัญ คือความคิดที่เป็นรูปธรรมของผู้ใหญ่ ปัจจัยนี้เมื่อครอบงำอยู่นานๆ ทำให้เด็กเปลี่ยนการแสดงออกให้เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ และการศึกษาของครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ เพราะการศึกษายังสูงก็มีแนวโน้มที่จะมีทักษะที่ดีในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สูงขึ้น แต่ในงานวิจัยนี้พบว่าทักษะไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่าครูในปัจจุบันได้มีความเข้าใจในการเรียนการสอนเด็กมากขึ้น และเข้าใจการจัดกิจกรรมศิลปะว่าควรให้คำแนะนำหรือบอกแนวทางเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การสอนกิจกรรมศิลปะโดยตรงก่อให้เกิดผลเสีย ควรสนับสนุนให้เด็กมีการค้นพบกระบวนการทางศิลปะด้วยตนเอง ให้โอกาสได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวาง โดยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้กับเด็ก การใช้วัสดุอุปกรณ์น้อย นับว่าเป็นการจัดศิลปะที่ไม่เหมาะสมอย่างมาก ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media) เป็นการค้นพบทางที่เป็นไปได้ของนักศิลปะในการใช้วัสดุและวิธีการหลากหลายมากขึ้น ในการทำศิลปะมากขึ้น เช่น การใช้สีน้ำกับสีเทียนระบายด้วยกัน การปะติดกับการระบายสี การเย็บกรอบภาพวาดหรือภาพระบายสี ซึ่งเป็นการผสมผสานอย่างสร้างสรรค์ไม่มีที่สิ้นสุด ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างให้กิจกรรมศิลปะเป็นการสร้างการเรียนรู้ ดังนั้นไม่ว่าจะเรียนจบระดับใดถ้าเข้าใจการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ก็จะมีทักษะที่ดีเหมือนกัน

ทักษะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่ามีทักษะในการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

สามารถอภิปรายได้ว่า ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูที่สอนระดับชั้นต่างมีทักษะไม่ต่างกัน อาจเนื่องมาจาก ครูได้รับประสบการณ์และความรู้ในการจัดกิจกรรมที่เหมือนกัน ซึ่งหลักในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ไม่ใช่การเรียนอ่านเขียน ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอนศิลปะ เพราะครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการประดิษฐ์ คิดค้น และผลิตผลงานออกมา งานศิลปะสำหรับเด็ก จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับครูทั้งสิ้น มีวิธีการหลายๆ วิธีที่ครูสามารถสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ ครูจะต้องให้ความอบอุ่น มีความเป็นกันเองกับเด็ก พยายามพูดคุย ชักจูง ให้ความสนใจให้กำลังใจ ชมเชย ไม่วิจารณ์หรือ ดิผลงานของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ครอบคลุมหลายๆ ด้าน ซึ่งครูทั้งสองระดับชั้นก็มีความเข้าใจในหลักการต่างๆ ที่เหมือนกัน จึงมีทักษะที่ไม่แตกต่างกัน กิจกรรมศิลปะนั้นมีคุณค่าสร้างสรรค์ต่อมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่ต้องการส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ในทางการศึกษาได้นำศิลปะมาใช้ในการศึกษา เรียกว่า ศิลปะศึกษา (Art Education) หมายถึง การนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านต่างๆ แต่ไม่มีจุดหมายเพื่อเตรียมตัวเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร (เลิศ อนันตนะ. 2535: 44) และวิรุณ ตั้งเจริญ (2536: 658) ได้กล่าวว่า ศิลปะหมายถึง ศิลปะที่แสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคนโดยที่การแสดงออกด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านวัตถุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานศิลปะที่รับรู้ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่าทัศนศิลป์ (Visual Art) เช่น ภาพเขียน รูปปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ กิจกรรม

สร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาจะเรียกศิลปะเด็กว่าศิลปะศึกษา (Art Education) และยังหมายถึงศิลปะที่มองเห็นได้หรือเรียกกันว่าทัศนศิลป์ ในที่นี้คือศิลปะสองมิติและศิลปะสามมิติ ศิลปะสองมิติ คือ งานศิลปะบนพื้นราบ สามารถวัดความกว้างยาว ได้ เช่น ภาพวาด ภาพพิมพ์ ภาพกระดาษปะติด ส่วนศิลปะสามมิติ คือ ศิลปะที่ปรากฏรูปทรงให้สามารถรูปคล้ำหรือวัดได้ทั้งกว้างยาว และหนา เช่น รูปปั้น รูปโครงสร้าง

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยควรมีการจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการและวัยของเด็ก เพราะครูส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการให้การศึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจ และนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องที่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยในเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. ควรมีการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, กองวิชาการ. (2529).

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กเล็กและการศึกษาดูงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กมล เวียงสุวรรณ. (2541). ศิลปนิยม. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟ เพรส.

กรมวิชาการ. (2540). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมวิชาการ. (2542). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 - 6). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภา.

เกสร ธิตะจारी. (2546). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชะลูด นิ่มเสมอ. (2538). องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

ชนกพร วีระกุล. (2541). ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบเน้นกระบวนการ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2532). กิจกรรมศิลปะอนุบาล. กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิง.

----- (2533). พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิง จำกัด.

จิตติพร พิษณุกุล. (2538). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นภเนตร ธรรมบวร. (2544). การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). สถิติการศึกษากรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็ก ปฐมวัยที่

เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เบญจา แสงมลิ. (2526). สื่อเพื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. สื่อการสอนระดับปฐมวัย

หน่วยที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

----- (2526). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เมธีฟิล์ม จำกัด.

พนิดา ซาดยาภา. (2544). กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราว

ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ. ปรินทิพนิพนธ์ ศ.ม.

(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พีระพงษ์ กุลพิศาล.(2531). *มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.
- .(2533). *ทัศนคติทางศิลปะและศิลปศึกษา*. ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคม*. (เอกสารคำสอน).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภรณ์ี คุรุรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2539, มกราคม - มิถุนายน). ข้อคิดเล็กๆ น้อยๆ จากศิลปศึกษา.
วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 4 (1) 40 - 40.
- .(2543). *การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลปะวิจารณ์*.
กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2529, เมษายน). แนวคิดเตรียมความพร้อม. *รักลูก*. 103 - 104.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เลิศ อานันทนะ. (2535). *เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ ศรีกลม. (2535). *งานประดิษฐ์จากวัสดุ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- .(2537). *แนวการจัดกิจกรรมสื่อการสอนที่พัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
ศึกษา : กิจกรรมสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะและพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาการพัฒนาชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537, สิงหาคม-กันยายน). การเสริมสร้างและพัฒนาศิลปะ. *กระจกเงา*. 2(8): 88 - 92.
- วราภรณ์ นาคะศิริ. (2546). *การคิดเชิงมีเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ รักริฉัย. (ม.ป.ป.) *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สัตยา สายเชื้อ. (2541). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุทธิพรรณ ธีระพงศ์. (2534). *การศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2531). *เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 1 - 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สัญลักษณ์ สุวรรณรัมย์. (2533). *คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะเด็ก ชั้นอนุบาลปีที่ 1*. สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *การศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- Hammond, S.L.; others. (1967). *Good Schools Young Children*. New York: Macmillan.
- Phillips, L.J. (1993). *A Study of Early Childhood Educators Understanding of the artistic Process and of Art Education*. (Online). Available. E - mail: <http://www.thailis.uni.net.th/dao;/Pub.No.AA/9325049>.
- Schirmacher, R. (1993). *Art and Creative Development for Young Children*. New York: Delmar Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำปฏิญานิพนธ์ ใช้โรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาอุดรธานี เขต 2 ทั้งหมด 30 โรงเรียน จาก 6 อำเภอ อำเภอละ 5 โรงเรียน ดังนี้

1. อำเภอกุมภวาปี 5 โรงเรียน ดังนี้
 - โรงเรียนอนุบาลกุมภวาปี
 - โรงเรียนบ้านดงเมือง
 - โรงเรียนบ้านหินฮาวโนนงาม
 - โรงเรียนบ้านเหล่าแซแลหนองแวง
 - โรงเรียนบ้านยางหล่อโนนน้ำย่อย
2. อำเภอโนนสะอาด 5 โรงเรียน ดังนี้
 - โรงเรียนบ้านโสกวังโนนสว่าง
 - โรงเรียนบ้านเสาเล้าฝักชีศรีสวัสดิ์
 - โรงเรียนอนุบาลโนนสะอาด
 - โรงเรียนชุมชนบ้านบึงแก้ว
 - โรงเรียนบ้านโคกกลางหนองแวงใหญ่
3. อำเภอศรีธาตุ 5 โรงเรียน ดังนี้
 - โรงเรียนบ้านโคกศรี
 - โรงเรียนบ้านกุดนาค้อ
 - โรงเรียนบ้านป่าหวาย
 - โรงเรียนบ้านตาตราษฎร์สมบูรณ์
 - โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ
4. อำเภอวังสามหมอ 5 โรงเรียน ดังนี้
 - โรงเรียนบ้านหนองไผ่พรเจริญ
 - โรงเรียนอนุบาลวังสามหมอ
 - โรงเรียนบ้านหนองกุงทับม้า
 - โรงเรียนบ้านนาตาตนาโปรง
 - โรงเรียนบ้านนาคชุมนาชุมพร
5. อำเภอหนองแสง 5 โรงเรียน ดังนี้
 - โรงเรียนบ้านคำบอล
 - โรงเรียนบ้านหนองแสง
 - โรงเรียนบ้านนาฝาย
 - โรงเรียนบ้านหนองหว้า
 - โรงเรียนอนุบาลหนองแสง

6. อำเภอประจักษ์ศิลปาคม 5 โรงเรียน ดังนี้

- โรงเรียนบ้านนาม่วง
- โรงเรียนบ้านอุ่มจาน
- โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม
- โรงเรียนบ้านเมืองปัง
- โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย

แบบสอบถาม เรื่อง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย ในด้านประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปะ การใช้สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสม ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด ปัญหาและข้อเสนอแนะ และทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เหมาะสม ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง แบบสอบถามนี้จะไม่มีการเก็บชื่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นและข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะเสนอผลงานวิจัยเป็นส่วนรวมคำตอบของท่านจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาชั้นพื้นฐานอุดรธานี เขต 2 ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบข้อคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงโดยไม่เว้นข้อหนึ่งข้อใดไว้ และกรุณาส่งกลับคืนเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานของครูปฐมวัย

เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของครูปฐมวัย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นที่สอน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ด้านที่ 2 สื่อ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามด้านที่ 1 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามแบบให้จัดความสำคัญ ส่วนแบบสอบถามด้านที่ 4 เป็นแบบสอบถาม แบบคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนะของครูในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถาม

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ของครูปฐมวัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. อายุ

- ต่ำกว่า 25 ปี
 25 - 35 ปี
 35 ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- อนุปริญญา สาขา (ระบุ)
- ปริญญาตรี สาขา (ระบุ).....
- ปริญญาโท สาขา (ระบุ).....

3. ระดับชั้นที่สอนในปีการศึกษา

- อนุบาลปีที่ 1
 อนุบาลปีที่ 2

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

ด้านที่ 1 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ท่านจัดบ่อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดเติมหมายเลข 1-10 ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดยหมายเลข 1 หมายถึง กิจกรรมที่ท่านจัดบ่อยที่สุด และเรียงลำดับหมายเลข 2 3 ไปจนถึงหมายเลข 10 หมายถึง กิจกรรมที่ท่านจัดน้อยที่สุด

ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

- วาดภาพระบายสี
สีน้ำ สีฝุ่น สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีผสมอาหาร ฯลฯ
- เล่นกับสี
พับสี เป่าสี กลิ้งสี ตัดสี ฯลฯ
- ฉีกปะ
ฉีกปะกระดาษ ดอกไม้ โบว์ไม้แห้ง ฯลฯ
- ปั้น
ปั้นดินน้ำมัน แป้งโด ดินเหนียว กระดาษ ขี้เลื่อย ฯลฯ
- พิมพ์ภาพ
พิมพ์ด้วยโบว์ไม้ ฝาน้ำอัดลม ผัก อวัยวะของร่างกาย แกนหลอดด้าย เชือก ฯลฯ
- พับ
พับกระดาษ ผ้าเช็ดหน้า โบว์ไม้ โบว์ตอง ฯลฯ
- ประดิษฐ์เศษวัสดุ
ประดิษฐ์จากกล่องต่างๆ กิ่งไม้ พลาสติก ฯลฯ
- ร้อย
ร้อยดอกไม้สดหรือดอกไม้แห้ง ลูกปัด หลอดกาแฟ ฯลฯ
- สาน
สานโบว์ตอง ไบมะพร้าว ไบเตย ต้นกก กระดาษเส้น ฯลฯ
- อื่นๆ(โปรดระบุ).....
.....
.....

ด้านที่ 2 สื่อ อุปกรณ์ที่ท่านใช้มากที่สุดในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

คำชี้แจง โปรดเติมหมายเลข ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดยหมายเลข 1 หมายถึง สื่อ อุปกรณ์ที่ท่านใช้มากที่สุด และเรียงลำดับหมายเลข 2 3 ไปจนครบทุกข้อ

1. สื่อวัสดุที่จัดซื้อ เช่น

☐ กระดาษสี	☐ กระดาษแก้ว	☐ กระดาษห่อของขวัญ
☐ สีฝุ่น	☐ สีน้ำ	☐ สีผสมอาหาร
☐ ดินสอสี	☐ ดินสอดำ	☐ สีเทียน
☐ สีชอล์ก	☐ สีเมจิก	☐ พู่กัน
☐ แปรงทาสี	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....	
-
-

2. สื่อที่เป็นวัสดุเหลือใช้ เช่น

☐ กล่องกระดาษ	☐ กล่องสบู่	☐ กล่องยาสีฟัน
☐ ถ้วยไอศกรีม	☐ ไม้ไอศกรีม	☐ ฝาขวดน้ำอัดลม
☐ เศษผ้า	☐ หลอดกาแฟ	☐ แกนหลอดด้าย
☐ กระดาษห่อของขวัญ	☐ ข้อนพลาสติก	☐ ขวดพลาสติก
☐ กระดุม	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
-
-

3. สื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ เช่น

☐ ใบไม้	☐ ใบตอง	☐ ใบมะพร้าว
☐ ใบเตย	☐ กิ่งไม้	☐ ก้านกล้วย
☐ ก้านมะพร้าว	☐ กะลามะพร้าว	☐ ดอกไม้สด
☐ ดอกไม้แห้ง	☐ เปลือกมะพร้าว	☐ ฟางข้าว
☐ เปลือกหอย	☐ หิน	☐ ดิน
☐ ทرای	☐ เมล็ดพืช	☐ ฝักของพืช
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
-
-

ด้านที่ 3 ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด

คำชี้แจง โปรดเติมหมายเลข ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดยหมายเลข 1 หมายถึง ศิลปะที่เด็กชอบทำมากที่สุด และเรียงลำดับหมายเลข 2 3 ไปจนครบทุกข้อ

1. ภาพวาด เช่น

1.1 ภาพคน

☐ ผู้ชาย	☐ ผู้หญิง	☐ คนแก่
☐ เด็กชาย	☐ เด็กหญิง	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
-
-

1.2 ภาพสัตว์ เช่น

☐ ช้าง	☐ ม้า	☐ ยีราฟ
☐ กระจ่าง	☐ เสือ	☐ สิงโต
☐ นก	☐ งู	☐ สุนัข
☐ แมว	☐ เป็ด	☐ ไก่
☐ ปลา	☐ เต่า	☐ ปู
☐ กุ้ง	☐ หอย	☐ จระเข้
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		
-
-

1.3 ภาพธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น

☐ ต้นไม้	☐ เครื่องบิน	☐ บ้าน
☐ ดอกไม้	☐ ภูเขา	☐ รถยนต์
☐ เรือ	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....	
-
-

1.4 ภาพผัก ผลไม้ เช่น

☐ แครอท	☐ แตงกวา	☐ มะเขือเทศ
☐ ฟริก	☐ ถั่ว	☐ มะนาว
☐ มะละกอ	☐ แตงโม	☐ ส้ม
☐ แอปเปิ้ล	☐ ถั่วฝักยาว	☐ องุ่น
☐ สับปะรด	☐ มะม่วง	☐ ฝรั่ง
☐ มังคุด	☐ ทูเรียน	☐ เงาะ
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		
-
-

2. ปั้น เช่น

1.1 ปั้นคน

☐ ผู้ชาย	☐ ผู้หญิง	☐ คนแก่
☐ เด็กชาย	☐ เด็กหญิง	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
-
-

1.2 ปั้นสัตว์ เช่น

☐ ช้าง	☐ ม้า	☐ ยีราฟ
☐ กระต่าย	☐ เสือ	☐ สิงโต
☐ นก	☐ งู	☐ สุนัข
☐ แมว	☐ เป็ด	☐ ไก่
☐ ปลา	☐ เต่า	☐ ปู
☐ กุ้ง	☐ หอย	☐ จระเข้
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		
-
-

1.3 ปั้นเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น

☐ ต้นไม้	☐ เครื่องบิน	☐ บ้าน
☐ ดอกไม้	☐ ภูเขา	☐ รถยนต์
☐ เรือ	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....	
-
-

1.4 ปั้นผัก ผลไม้ เช่น

☐ แครอท	☐ แตงกวา	☐ มะเขือเทศ
☐ พริก	☐ ถั่ว	☐ มะนาว
☐ มะละกอ	☐ แตงโม	☐ ส้ม
☐ แอปเปิ้ล	☐ กหล่ำ	☐ องุ่น
☐ สับปะรด	☐ มะม่วง	☐ ฝรั่ง
☐ มังคุด	☐ ทูเรียน	☐ เงาะ
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		
-
-

3. ประดิษฐ์

 หุ่นยนต์ รถยนต์ บ้าน บัตรอวยพร โมบายล์ สร้อย เครื่องบิน เรือ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

.....

.....

ด้านที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดเสนอแนะปัญหา และข้อแก้ไข ตามความคิดเห็นของท่าน (โปรดระบุ)

1. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านประเภทของกิจกรรม (วาดภาพ ปั้น พิมพ์ภาพ สาน ประดิษฐ์ ฯลฯ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านสื่อ อุปกรณ์ (ประเภทของสื่อ ปริมาณของสื่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านงบประมาณ (งบประมาณมีความพอเพียงหรือไม่)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านผู้บริหาร ตัวครู ตัวเด็ก และผู้ปกครอง

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....
4.....	4.....
5.....	5.....

ตอนที่ 3 ทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดตามระดับ
ของความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถาม	ระดับของความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน โดยจัดทุกวัน					
2. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 4 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของเด็ก					
3. ควรจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ใหม่ๆเสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก					
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ควรจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น วาดภาพแผ่นใหญ่ใช้เวลานานกว่า วาดภาพแผ่นเล็ก					
5. . การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก					
6. ควรมีสื่อ อุปกรณ์ที่ใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก					
7. สื่อ อุปกรณ์ควรเป็นวัสดุที่ราคาถูกหรือวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น					
8. ควรเลือกสื่อ อุปกรณ์ที่มีความปลอดภัยต่อเด็ก					
9. สื่อ อุปกรณ์ควรจัดให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก					
10. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการนำสื่อ อุปกรณ์มาทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกัน					
11. ในการทำกิจกรรมควรกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากกิจกรรมที่เด็กชอบ					

คำถาม	ระดับของความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
12. เด็กควรได้นำเสนอผลงานศิลปะของตนเองเสมอ					
13. ครูและเด็กร่วมกันจัดนิทรรศการ ผลงานศิลปะของเด็ก ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
14. ให้เด็กเลือกผลงานศิลปะที่เด็กชอบที่สุดทุกสัปดาห์ เพื่อทำ Portfolio ให้กับเด็ก					
15. ครูควรนำผลงานศิลปะของเด็กทุกคนติดป้ายนิเทศ แสดงผลงานศิลปะเป็นประจำ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวสิริมณี กิตติราช
ผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสิริมณี กิติราช
วัน เดือน ปีเกิด	26 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	251 หมู่ 6 ตำบลแซแล อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนกุมภวาปี
พ.ศ. 2544	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) การศึกษาปฐมวัย จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) การศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ